National Library 55 2
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. KLA 0N4
1.

VABA EESTLANE

Second class mail
registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 62 (3175) XXXIV aastakäik

Teisipäeval, 20. augustil 1985 — Tuesday, August 20. 1985

Üksiknumbri hind 70 centi

Moskva soovitab internatsionaalset maailmaruumi konverentsi

MOSKVA — N. Liit on jälle algatanud uue idee president Ronald Reagani tähtede sõja plaani vastu, soovitades kokku kutsuda internatsionaalse konverentsi välismaailmaruumi militariseerimise vältimiseks. Ettepanek oli tehtud kirjalikult ja anti N. Liidu uue välisministri Eduard Shevardnadzhe poolt üle ÜRO peasekretärile Javir Perez de Cuellarile. Tassi teatel soovitatakse ettepanekus konverents pidada enne 1987. aastat, kusjuures tuleks kaalutleda maailmaruumi organisatsiooni loomist.

Iraak pommitas Iraani õlisadamat

MANAMA — Iraak väitis, et nende võitluslennukid hävitasid Iraani peamise eksportsadama Kharg saarel, Pärsia lahe kirdeosas. Lennukid olid andnud sellele „purustava" löögi ja muutnud kõik tuhaks. Iraani raadio teatas, et nende kahuritulega oli üks lennuk alla lastud, mis just ründas Malta lipu all sadamas olevat õlitanklaeva.

Rahutused jätkuvad Liibanonis

BEIRUT — Liibanon ei suuda rahuneda. Kuigi välised suhted on mõnel määral normaliseerunud Iisraeliga, siis sisemine kristlaste ja muhameedlaste vaheline vahekord tingib jätkuvalt tapmisi ja hävitamisi. Möödunud nädalal peeti võitlusi üle linna hajutatud kahuritulega, põhjustades 18 surmajuhtumit ja 82 haavatut. Möödunud laupäeval lõhkes autosse paigutatud pomm kristlaste linnaosas asuvad ärikeskuses, surmates 56 ja haavates 100 inimest. Autos oli olnud umbes 500 naela dünamiiti.

Distsiplinaarkaristus surmanuhtluse asemel

TEL AVIV — Iisraeli kindrali, kes oli segatud kahe araablase surnuks peksmise loosse, kes olid hõivanud bussi möödunud aastal, ei anta siiski mitte sõjakohtu alla, otsustas Iisraeli sõjaväe juhtkond. Selle asemel kindral Yitzhak Mordechai juhtum antakse pehmema distsiplinaarkohtu alla.

Siiri Paul Questo klubist esinemas lindiga rutiinis.

Leedulane ujus Ölandile vene kalatraalerilt

STOKHOLM (EPL) — Ölandi randa ujus ühelt mööduvalt vene kalatraalerilt 26-aastane leedulane, kes oli ühe meeskonnaliikme abiga end laevale peitnud sadamast väljumisel. Kui traaler Rootsi saarest paarisaja meetri kaugusel möödus öösel kella poole kolme ajal, hüppasid mõlemad üle parda ja ujusid ranna poole.

Meeskonnaliige kasutas ujumisvesti, kuna ta oli halb ujuja ja kui siis laeval äkki märgati tema põgenemist, suunati helgiheitjad merele, et teda leida. Lokaliseerimine õnnestus, laevalt lasti alla paat, mis sõitis põgenejale järele, tiris ta veest välja ja viis tagasi. Teist meest aga, kes oli jõudnud helgiheitjate piirkonnast välja, laeva meeskond ei leidnud.

26-aastane mees tuli randa Melby juures, jooksis külla ja koputas esimese maja uksele. Maja pefemees Ivar Karlsson ärkas ja leidis põgeniku külmununa ja supelpükstes ukse ees.

Peretütar Annika, 17 aastat vana, oskas inglise keelt ja sai põgeniku jutust aru, et ta tuleb Leedust ja on hüpanud vette vene kalatraalerilt.

Ta kartnud, et selle meeskond tuleb talle randa järele, mispärast ta jooksnud külasse kõike jõudu kokku võttes.

Telefoniga kutsuti politseinikud kohale, kes kiikrist võisid veel näha vene traallaeva ranniku ligidal, milline oli jäänud nähtavasti vangiga asju selgitama. Nagu selgus, oli vene rohke elektroonikaga varustatud laeval kalastusluba Rootsi vetes. Välisministeeriumis öeldakse, et kalastusluba ei kehti rootsi territoriaalvetes inimeste püüdmiseks, kui need ise ei soovi päästmist.

Leedulane, kes taotleb poliitilist asüüli,

oli kalatraaleri lastiruumis olnud peidetuna kolm ööd-päeva.

Omastest on tal Leedus alles isa ja ema. K

Münchenis eesti saatele uus peatoimetaja

Nagu Münchenis, Lääne-Saksamaal, tegutsevate Radio Free Europe ja Radio Liberty ühine peadirektor James L. Buckley ametlikus ringkirjas teatab, on 1. augustist alates Raadio Vaba Euroopa eesti osakonna shefiks määratud Eeva-Merike Kangro-Pennar pensionile siirdunud Alexander Terrase asemele. Viimane jääb aga edasi raadio teemistusse konsultandina kuni 1. detsembrini 1985.

Eeva-Merika Kangro on sündinud Lundis 1950 kirjanik Bernard Kangro tütrena. Lõpetanud Lundi Ülikooli keeleteaduskonna ja olnud lühemat aega eesti keele õppejõuks sealsamas.

Müncheni tuli ta detsembris 1975, kui eesti saated tookord Radio Liberty, Vabadusraadio raames — ligi pool aastat olid käigus olnud.

Ta on Münchenis elades kaugõppimise teel õiendanud ka riigiteaduse eksami ühe USA ülikooli juures.

Ta on olnud Müncheni raadio erikorrespondendiks mitmetel tähtsatel eesti üritustel mujal Euroopas, olles viimati rakendunud toimetuse koordineeriva sekretärina.

Akadeemiliselt kuulub Eeva-Merike Kangro-Pennar korp. Filiae Patriaesse. (EPL/KS).

Kanada inflatsioon 3,8%

OTTAWA — Aastane inflatsioonimäär Kanadas langes juulis 3,8 protsendile juuni 4,1 protsendilt, teatas Statistic Canada.

Iraanis hävitatakse opositsiooni

LONDON — Iraani valitsuse üksused surmasid või arreteerisid üle 40 opositsiooni löögimehe enne presidendi valimisi. Siseminister Mohammend Reyshari, kes vastutab siseriigi julgeoleku eest, ütles mõned päevad enne valimisi, et ta mehed arreteerisid 43 vasakpoolset geriljameest mujahideenide grupist, kes plaanitsesid seitsmes linnas sooritada ettenähtud mõrvatentaate, nende hulgas ka rünnak rakettidega Teherani presidendi palee vastu.

17 ööpäevaga Murmanskist Soome

Kaks uut eesti põgenikku jõudsid Soome kaudu vabadusse

STOKHOLM (EPL) — Pärast ligi 300 kilomeetrit pikka jalamarssi, mis kestis 17 ööd-päeva õnnestus kahel eesti noormehel, 25 ja 28 aastat vanad, ületada hõredalt asustatud Koola poolsaar ja ühe soome taluniku abiga pääseda üle piiri Haparandasse. Lahked autoturistid olid sealt noormehi toimetanud priiküüdiga lõuna suunas. Noormehed on palunud rootsi politseivõimudelt poliitilist asüüli. Invandrarverketi otsuse ootel elavad nad anonüümselt ühes Kesk-Rootsi linnas. Eestlased, kellest üks on tehnik ja teine kunstnik, ei taha esialgu avaldada oma nimesid. Nad on juba saanud sotsiaalabi ja ostnud vajalikke riideid.

Nende pikk üksikasjaline põgenemise kirjeldus avaldati koos vastava kaardiga „Svenska Dagbladetis" esmaspäeval, 5. augustil. Vanemat põgenikest kirjeldab reporter Roger Magnergard kui „habemes kõhna" meest, kes viimased kaheksa aastat on mõtelnud põgenemisele. Ta on muuhulgas katsetanud välja pääseda fiktiivse abielu kaudu Läände, ent selle mõtte siiski jätnud. Kahel korral leidnud ta ka sobiva partneri. Aga mõlemad naised loobusid abieluplaanist, kui selgus, et „abielu" pidanuks kestma neli-viis aastat, et mehele tagada täielikku ohutust.

Noorem meestest kavandas põgenemist viimase kolme aasta jooksul. Tegi esimese katse möödunud suvel, mis aga ei õnnestunud.

ÜLE KOOLA POOLSAARE

— Valisime just Koola poolsaare, kuna see ala on hõredasti asustatud. Kõik nõukogude piiriäärsed elanikud on kohustatud raporteerima igat võõrast, keda juhtuvad nägema. Sellepärast on õige valida piirkond, kus vaevalt keegi elab, jutustavad mehed.

Mõlemad sõitsid täiesti legaalselt 5. juulil Leningradist rongiga Murmanski. Sealt algas kohe rännak lääne suunas. Nad käisid ühtesoodu vähemalt 14 kuni 15 tundi, peamiselt ööseti. Toidumoonaks oli neil riisi, kaerahelbeid, rosinaid, mett, shokolaadi ja teed. Toit lõppes aga 12 päeva pärast otsa. Viimase viie päeva jooksul närisid nad kaselehti ja jõid vett. Neil oli kaasas pikksilm, millega võisil jälgida vahipostide liikumisi. Niimoodi said nad juba kaugelt vältida niihästi piirivalvet kui elamuhooneid.

Kaasavõetud ametlik nõukogude maakaart osutus ebatäpseks ja seega väärtusetuks. Ka kompass ei näidanud õiget suunda, kuna teatud piirkonnas on rohkesti rauamaaki, mis pani kompassi nõela ringi tiirutama. Põgenikud orienteerusid päikese ja käekella abil. Et üle saada ühest kahe kilomeetri laiusest jõest, ehitasid nad selleks otstarbeks kaasavõetud ülespuhutavatest kummimängukannidest ja puuokstest primitiivse parve, mida nad ujumisel ees lükkasid. Jõgi oli kärestikuline ja vesi selles väga külm. Selle kaldapiirkond oli soine ja mudane. Suured sääreparved tegid meestele hirmsasti liiga. Piirile lähenedes ilmselt valve kõvenes, mitu korda olid nad nõukogude piirivalve patrullide ja helikopterite ohtlikus läheduses. Peidukohti tuli otsida võsastikus. Noormeestel õnnestus ületada üht mineeritud ala kivilt-kivile hüpates. Nad olid õigel ajal märganud traate puutüvede vahel.

LAHKE TALUNIK

Viimase etapi ületasid nad joostes motol: „Nüüd või iialgi!" Ühest püssimeestega vahitornist hiilisid nad enne laias kaares mööda. Jõudes ühe järveäärse talu juurde, kus heinamaal lehmad rahulikult mäletsesid, said noormehed aru, et nad olid õnnelikult Soomes.

— Nõukogude Liidus on talupidajatel võimatu elada ja töötada nii tundlikel piiriäärsetel aladel, ütlevad nad „Svenska Dagbladetile".

Täiesti jõuetuina läksid nad soome tallu sisse. Seal võeti neid lahkesti vastu, anti süüa ja lasti välja magada.

Mehed ütlevad, et kogu põgenemisteekonna ajal on nad kumbki kaotanud 10 kilo, osalt ka tugeva närvipressi tõttu.

Soome talumees sõidutas noormehed omal autol üle piiri Haaparandasse Rootsi.

— „Siin olete kindlad ja vabad," lausus soomlane jumalagajätuks. Esimeste muljete kohta Rootsis ütlevad nad „Svenska Dagbladetile":

— Oleme jõudnud pärele ühiskonda, millest unistasime juba kaua. Niisugusena sooviksime näha vaba Eestit!"

Mõlemad loodavad siin maal oma erialadel edasi õppida:

— Kõigepealt peame aga selgeks õppima rootsi keele, et kõigest uuest, mis meid ümbritseb ka aru saame.

KS

Cindy Õunpuu ujus Kanada rekordi

Alles nädalapäevad tagasi nimetas Toronto päevaleht „The Globe and Mail" spordireporter Cindy Õunpuu Kanada ujumislootuseks. Noor ujuja asus seda lootust ka kohe täitma Tokios toimuvail Pan Pacific ujumise meistrivõistlustel, tulles esikohale 100 m rinnuliujumises uue Kanada rekordiga 1.10,25, mis on samal ajal ka Briti maailmariigi rekordiks.

Uus Kanada rekord on 38 sajandikku parem eelmisest, Anne Ottenbrite poolt 1983. a. Pan Amerika mängudel ujutud ajast. Õunapuu juhtis algusest peale, ujudes esimese 50 m 33.09-ga. Ta ütles, et „Ma ei olnud tõesti mõelnud rekordile, see on just lisandunud preemia. Olen tõesti rõõmus selle aja üle." See aeg on neljas parim tänavu maailmas.

Õunpuu annab tulemuse eest tunnustuse oma treenerile Paul Bergenile, kes on talle eriti palju tähelepanu andnud.

„Ma olen harjutanud tõmmete tehnikat ja mul on rohkem kontsentratsiooni olnud võistlemise ajal. Ma just hoian oma mõtted koos. Tänavu on kõik ujumiseks vajalikud eeldused koos,"

ütles ta teda küsitlevale ajakirjanikule.

Ka avaldas ta arvamust Kanada ujujate edu üle võistlusel, kus naiskond ujus uue Kanada rekordi 4 x 200 m teateujumises. See edu olenevat nooremaist, kes on tulnud vanemate asemele, kes on tänavu võistlusujumisest loobunud. Hulk noori on tulnud esile ja tahavad näidata oma maailmatasemelisi tulemusi. Nii oli 100 m rinnuli ujujaist noorim 13-aastane Guylain Clouteir, kes tuli neljandale kohale.

Cindy Õunpuu

Järgmisel võistluspäeval ujus ta 200 m rinnuli ajaga 2.30,73,

jäädes sellega teisele kohale jaapanlanna Hiroko Nagasaki järel.

Kuldmedali sai ta aga 4 x 100 m teateujumises, kus Kanada naiskond (Reema, Abdo, Õunpuu ja Kerr) saavutasid ajaks 4.13,05.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
Üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Balti Rahu- ja Vabadusristlemisel oli haaravamaks momendiks kesköö põgenemisel hukkunute mälestamine sõnavõttude ja lillede merre heitmisega Hiiumaa kohal. Pildil vaade osale osavõtjaile Eesti lippude ümber. Foto: A. J. Raudkivi

Kommentaar

Erutatud nõukogude reaktsioon

Oleme paaril korral puudutanud nõukogude paanilist käitumist äsja möödunud Balti Rahu- ja Vabadusristlemise, eriti aga Balti Tribunali ja Helsingi demonstratsioonide üle. Kodumaale jõudnud mõjude vastu on kasutatud Vancouveri vahejuhtumit, aga see on tõenäoliselt siiski juba kauge ja jäänud eestlaste hulgas suurema vastukajata.

Niüd minnakse uut ehtslaavlikku laia liini mööda. „Rahva Hääles" (2. augustil) on pikem artikkel „Jäid pika ninaga", kus käsitletakse otse Balti Tribunali, vabadusristlemist ja Helsingi sündmusi. On valitud vasturünnakuks kommunistliku partei häälekandja, millega selles väljendub valitsuse seisukoht ja katsed erilise halvustamisega kogu sündmust okupeeritud Eesti elanikele naeruväärseks teha. Kuivõrd see parteil õnnestub, peaks hiljem selguma.

Varem kasutatud korrektse keelepruugi asemel on välja otsitud toorem keel, nagu suudaks see rangemalt sotsialistliku ühiskonna kodaniku mõistusse tee leida. Aga samas osutub juba esimene vise bumerangi löögiks, kui öeldakse, et kolme balti rahva liitlasteks on Lääne reaktsioonilised ringkonnad, kasutades Helsingi konverentsi mõjutamaks Jalta ja Potsdami kokkuleppeid revideerima ja nende pärandit tagasi lükkama. Kui keegi veel ei uskunud, et pagulasbaltlastel on nii tugevaid liitlasi, siis tarvitseb neil lugeda kommunistliku partei häälekandjat!

„Neil eesmärkidel näiteks meelitas reaktsiooniline emigrantide rämps Kopenhaagenis ligi niinimetatud rahvusvahelise tribunali organiseerijaid. Ühes Taani pealinna hotellis kuulasid LKA (CIA) palgalised „kohtunikud" ära igat masti renegaatide „tunnistused" ", kirjutab „Rahva Hääl" ja selgitab kõigile eestlastele milline hukkamõistetav tegu on tehtud.

Sellele järgneb üksikult esinenud korraldajate mustamine. Pealavastaja Kazys Shidlauskase süüks on, et ta kaitses advokaadina N. Leedu poolt süüdistatud sõjakurjategijaid, kuid kõige muu tegevuse kõrval „ei saanud jääda advokaadiloorbeile ja tõmbas Kopenhaagenis selga kohtunikurüü". .....

Talle oli olnud parajaks paarimeheks endine Inglise abikonsul Riias, kes oli silmnägijaks N. Liidu invasioonile ja Balti riikide hävitamisele.

Kuid ka tunnistajad olnud nõukogudele ebameeldivad, igaühe kohta leitakse midagi halvustavat. Valdo Randperet nimetatakse „edutuks karjeristiks", nagu unustades, et Randpere karjäärilend oli ikkagi Nõukogude Eestis. Nii oli kohtus „laulnud innukalt asjale kaasa Sergei Soldatov", kelle järeltulija olevat N. Liidu vanglas.

Ja kui on kasutatud ka Raivo Roosna ja Aleks Lepajõe nimesid, siis järgnebki otse ahastamapanev hüüe: „Näite, millised inimesed püüdsid õpetada meid elama, kisasid inimõigustest!"

Soliidsuse mõttes oli Kopenhaagenis võetud vastu „Kopenhaageni dokument", milles katsutakse sellele, kui allakäinud inimeste etendusele mingit head lõpupunkti panna, mille üksikud punktid olnuksid liiga provotseerivad nõukogude eestlastele esitamiseks, selletõttu neid ka ei tooda ära.

Ristlemisel väärib mainimist laeva „Baltic Star" nimi, aga pikemalt heidetakse varju Helsingi osale. Kui 28. juuli hommikul laev lähenes Helsingile, siis oli viidud see „Wärtsilä" tagahoovi ja vastuvõtt olnud tagasihoidlk, polevat olnudki rahvahulka nagu ajalehed kirjutasid.

Kuna soome uudised jõudsid Eestisse juba otsekohe ja nö. silmaga vaatamiseks, siis katsutakse vähendada Vanhakirkko pargi demonstratsiooni, pärja panekut „1919. a. Eesti territooriumil peetud lahingutes hukkunud soome valgekaartlaste hauale". Eriline täheleapnu osutatakse Vladimir Bukovskile, kel olnud etenduses mängida „Baltikumi vabaduse eest võitleja" roll.

(Järg lk. 3)

Keegi himustab ligimese kulda

Ameerika ärimees, 56-aastane Raphael Gregorian, esitas 31. juulil süüdistuse N. Liidu vastu USA föderaalkohtus, katsudes saada 70 miljonit dollarit N. Liidu varandusest tema laimamise eest. Ta ütles, et N. Liit pole vastanud tema 400 miljoni dollari suurusele kahjutasunõudele, mistõttu tal on õigus oma valdusse võtta ükskõik millised N. Liidu varad USA's.

Gregorian ja tema advokaat täitsid föderaalkohtus nõudmise mitte kohale tulnud N. Liidu vastu, väites et N. Liidu ajalehel „Izvestijal" ja N. Liidu välisministeeriumil lõppes aeg vastamiseks 30. juulil, tema kahjutasu nõudele. Gregoriani advokaat Gerald Kroll ütles, et ta tahab nõuda, et USA piirkonnakohtunik David V. Kenyon määraks 23. septembril kahjutasu summa kindlaks. .....

17. juulil Kenyon määritles, et N. Liit ei ole kaitstud 1977. a. kehtestunud Foreign Sovereign Immunities Act'iga.

Kroll ütles, et USA saatkonna personal Moskvas toimetas kohtuasja dokumendid 31. mail Nõukogude Liidu ametnike kätte. Pärast seda oli ainus vastus nõukogudelt pakkumine USA saatkonnale anda Gregorianile $200.000 meditsiinilise varustuse eest, mille temalt ostis N. Liidu haigla, aga kunagi ei maksnud selle eest, kui vastukaaluks ta võtaks oma kohtunõudmise tagasi. Gregorian keeldus pakkumist vastu võtmast.

Kuid advokaat Kroll tsiteeris USA Varaameti raporti ja ütles, et Läti, Eesti ja Leedu — nüüd N. Liidu vabariigid — omavad kuni 70 miljoni dollari väärtuses kulda ja muid varasid, mis „külmutati" pärast 1947. aastat. Kui Gregorianil ei õnnestu kätte saada neid varandusi, siis võidakse N. Liidu kaubad, mis USA'sse saadetud omistada soovitud summa ulatuses.

Gregorian kompanii, California International Corp. of Palo Alto oli üks suurim mitte-tööstuslik ameerika äri, mis opereeris N. Liidus. See eelisasend lõppes äkki möödunud novembris pärast seda, kui N. Liidu ajaleht „Izvestija" avaldati artikkel, kus Gregoriani kahtlustati mittepuhtas äripraktikas ja väideti, et tal oli olnud komme võtta kontakti nõukogude spetsialistidega neil aladel, mis „ajalooliselt huvitasid USA salaluureasutusi". Ja Gregorian saadeti maalt välja, muutudes üleöö mitte-isikuks.

Ta oli ehitanud oma äri üles viimase 14 aasta jooksul ja hindas selle väärtust 5—10 miljonile dollarile; see võeti ühe päevaga. Ta tegi jaanuaris vasturünnaku 400 miljoni dollarilise kahjutasunõudega, soovides kompensatsiooni kaotatud äritegevuse eest ja kahjustustest, mida sai selle kaudu Lõuna-Californias asuv kompanii Mine Safety Appliances, mis Gregoriani üteluse kohaselt taganes temale kokkulepitud komisjoni maksmast.

Pärast „The Los Angeles Daily Journal'is" 1. augustil avaldatud artiklit, alustas Balti Vabadusliit kohe balti kulla ja varade kaitseaktsiooni, pöördudes advokaat Jaak Treimani poole juriidilise arvamise saamiseks, kuivõrd on võimalusi balti varade kättesaamiseks, kui USA ametlikult tunnustab Balti riike, kellele kuld kuulub.

Advokaat J. Treiman leidis, et mittetunnustamise tõttu ei tohiks olla mingit alust, et Gregorian võiks varandused oma valdusse saada, kuid ei või siiski arvata, et need varandused oleksid automaatselt kaitstud.

Kui 23. sept. Gregorian tahab kohut veenda, et tal on legaalne nõudmine ja kui tal õnnestub see samm, tuleb tal kohtule näidata kui suur on tema kahju; see summa võib olla palju väiksem kui on väidetud 400 miljonit dollarit. Kui kohus on otsustanud kahjusumma suuruse, järgneks tegelik kohtuotsuse täide viimine. Kohe pärast 23. septembrit kümne päeva jooksul võiks Gregorian nõuda kohtuotsuse täideviimise käskkirja. Kui ta saab selle, et võib minna USA marshal'i (kohtuametniku) kontori ja kui ta võtab tõsiselt balti varanduste saamist, võib juhtida kohtuametniku maksunõudmise täitmisel balti varanduste juurde. Kui USA hoiab neid varandusi eestkoste all, peaks USA olema informeeritud sellisest maksunõudest. Olenevalt eestkoste kokkuleppe tingimusist iga Balti riigi esindajat võidakse, aga ka mitte, selle äraandmisest informeerida.

USA võiks teha, et ta juba varem kohtunik Kenyonile teatab, et need varandused mida Gregorian püüab omistada, ei kuulu mitte N. Liidule.

Advokaat Treiman soovitab Balti Vabadusliidul astuda kolm sammu vältimaks Eesti ja teiste Balti riikide varanduste kaotsi minekut USA ärimehele, kes usaldas N. Liitu. Teda hoiti tegevuses seni, kui temast venelastele kasu oli. Nüüd on ta „avastanud" Balti riikide kulla.

Kogu sündmus näitab kuivõrd peavad meie organisatsioonid valvel olema, ajalehti jälgima, muidu võib ühel päeval selguda, et kuld ongi läinud. Mitte venelasele, kes seda ammugi on himustanud, vaid maal, kus Balti riikide okupeerimist ja N. Liiduga annekteerimist pole ametlikult tunnustatud, ameeriklasele, kelle must äritegevus N. Liidus paljastati ja ta välja saadeti. Kahju on nii suur, et selle saaks kinni maksta 70 miljoni dollari väärtuses Balti riikide omaks oleva kullaga.

HO

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Investeerimise fondid (Mutual Funds)

Selle pealkirja all ilmub artiklitesari, mis käsitleb isiklikku või perekondlikku planeerimist rahanduslikes küsimustes. Sarja eesmärgiks on anda näpunäiteid nende küsimustega seosesolevate probleemide edukaks lahendamiseks.

3.

Investeerimise fondid on investeerimise jaoks kokkupandud kapital, mida on kokku pannud paljud väikesed või suured investeerijad selle eesmärgiga, et kapital investeeritakse kas aktsiaturgu (stock market), obligatsiooniturgu (bond market) või rahaturgu (money market). Selle investeerimismooduse suureks eeliseks on, et investeerija ise ei pea otsustama, millist aktsiat või obligatsiooni osta, millise hinna eest ja kunas seda müüa ja millise hinna eest. Need otsused tehakse fondi haldaja (investment manager / fund manager) poolt. Kokkuvõttes investeerija ostab *fondi* haldaja investeerimispädevust ehk ekspertiisi. Sellekaudu langeb investeerija õlgadelt palju muret ja ajakulu. Üksikinvesteerija ei suuda kunagi omandada neid teadmisi sadade aktsiaturul noteeritud aktsiate kohta, mis on ühe fondi haldaja kasutuses.

Investeerimisfondide populaarsus on pidevalt kasvanud ja näitab ka edaspidist kasvu. Kanadas on praegu tegutsemas üle saja säärase fondi kuhu igaüks võib investeerida. Suuremad, edukamad ja populaarsemad fondid omavad kapitali oma halduse all, mis ulatub sadadesse miljonitesse dollaritesse.

Suurim neist ja ka üks vanematest on Templeton Growth Fund, mille kapital praegu on üle 1,4 miljardi dollari. See fond on tüüpiline edukas fond, mistõttu kirjeldame seda pikemalt, et anda ülevaadet edukatest fondidest. Templeton Growth Fund asutati 1955 aastal. Selle fondi aastane keskmine kasv on viimase 20 aasta jooksul olnud üle 20 prots. Teiste sõnadega, sellesse fondi investeeritud raha on kahekordistunud iga 3,6 aasta järel viimase 20 aasta vältel. Isik, kes sellesse fondi aastal 1964 investeeris 10 000 dollarit ja maksis selle pealt 850 dollarit investeerimistasu, omas 1984. aasta lõpul 328 456 dollarit ja 25 centi! Siinjuures tuleb rõhutada, et ülaltoodud kasv on 20-e aasta keskmine. 17-e aastal oli kasv positiivne; neist suurim oli 1972. aastal, tervelt 67 prots., kuna kolmel aastal fondi väärtus kahanes, neist suurim oli 1974. aastal, mil langus oli 13 prots.

Ülaltoodud kasvu ei ole mitte saavutatud spekulatiivsete aktsiate ostmisega, vaid kapital on pidevalt olnud investeeritud põhiliselt tugevate, kauapüsinud ja hea juhtimisega ettevõtete / firmade (company) aktsiates. Nii on näiteks energiasektoris fondi kapital investeeritud Exxoni, Texaco, Philips Petroleumi ja Shelli aktsiatesse, kuna pankade sektoris kuuluvad haldamise alla Kanada viiest suurpangast kõik peale Canadian Imperial panga. Ilmselt peamine investeering on kõrgeväärtusega n.n. „blue chip"

Investeerimisfonde reguleeriv seadus nõuab, et 9 prots. fondi kapitalist on paigutatud väga kergesti sularahaks vahetatavatesse väärtpaberitesse nagu riigikassa võlapabereid (Treasury bills) ehk sularahasse. See likviidsus on vajalik, et rahuldada neid investeerijaid, kes oma raha soovivad fondist välja võtta. Fond on kohustatud seitsme äripäeva vältel investeerijale, kes seda soovib, tema varanduse kas täies ulatuses või osaliselt sularahas välja maksma.

Üksikisik investeerib oma kapitali fondi sellega, et ta ostab fondi ühikuid. Kui näiteks ühe fondi kapital on 100 miljonit dollarit ja fond on välja annud 10 miljonit ühikut, siis on ühiku väärtus 10 dollarit. Iga fondi ühikute väärtus muutub päevast-päeva, vastavalt sellele kuidas fondi poolt omatud aktsiate ja teiste väärtpaberite hinnad aktsia- või obligatsiooniturgudel liiguvad. Suuremate fondide ühikute eelmise päeva väärtus on noteeritud iga päev suurematest Kanada ajalehtedes nagu „Globe and Mail".

„The Financial Times" toob ära iga kolme kuu järele Kanada investeerimisfondide tagajärjed nende tegutsemise kohta. See kokkuvõte näitab, mis on olnud iga fondi keskmine kasv viimase aasta, viimase kolme aasta, viimase viie aasta ja viimase kümne aasta jooksul. Ka avaldab „The Financial Post" samalaadi ülevaateid.

Mõned fondid spetsialiseeruvad teatud liiki aktsiate ja teatud tööstusharude peale. Nii on olemas fonde mille erialaks on väärismetallide, nagu hõbe ja kuld, kaevandusfirmade aktsiate ostmine. Teised on jälle oma erialaks valinud energiaga seotud firmade aktsiatesse investeerimise. Säärased fondid on loomulikult palju spekulatiivsemad ja nende fondide ühikute väärtus kõigub suurelt ja üsna sagedasti üles ja alla.

Fondid, mis on oma kapitali investeerinud võla väärtpaberitesse nagu obligatsioonid ja hüpoteek või kinnisvaralaenud, on mõjutatud intressimäära (bank rate) liikumisest — tõusust ja langusest. Sääraste fondide peamiseks eesmärgiks on ühikuomanikele pidevat sissetulekut võimaldada fondi poolt teenitud intresside väljamaksmisega. Kapitaliväärtuse kasv ei ole mitte sääraste fondide peamiseks eesmärgiks.

Investeerimine investeerimisfondidesse pakub järgmisi eeliseid:

1) Elukutselist ja asjatundlikku kapitali investeerimist. Nagu varem mainitud, on Kanadas 25 fondi, mille viimase kümne aasta keskmine kasv on olnud 17,5 prots. või parem. Investeerijal pole vaja aktsiaturgu või majandust täpselt tunda.

2) Riski hajutamist. Kuna fondide kapital on nii suur, siis on see investeeritud vähemalt paarikümne erifirma aktsiatesse või väärtpaberitesse. Üksikinvesteerija ei suuda oma kapitali sääraselt hajutada.

3) Likviidsust. Fondide ühikuomanikud võivad igal ajal oma ühikuid lunastada. Fond on seaduse alusel sunnitud neid ühikuid tagasi ostma ja seitsme äripäeva vältel sularaha nende eest välja maksma.

4) Paindlikkust. Fondide ühikuid võib osta kas ühe suurema summa eest või igakuise ostuprogrammi alusel, kusjuures igakuine maks ei pruugi olla suurem kui 25 dollarit. Esimene maks kuise programmi alustamiseks peab siiski olema vähemalt 500 dollarit. Samuti võib ühikuid lunastada koguväärtuses või kuise või aastase lunastusprogrammi alusel või osade kaupa, kui vajadus tekib.

5) Aruandlust. Investeerijale saadetakse fondi poolt iga veerandvõi poolaasta järele aruanne fondi tegevusest, mis sisaldab ülevaate väärtpaberite ostudest-müükidest ja millistesse väärtpaberitesse fond on parajasti oma kapitali investeerinud.

6) Arvetepidamist. Kõik fondi tegevusega seosesolevad dokumendid ja arved peetakse fondi haldajate poolt. Aasta tegevuse kohta saadetakse ühikuomanikule tulumaksulehe täitmiseks vajalikud dokumendid.

Investeerimisfondidesse investeerimine sisaldab riski, mida pangas või Kanada säästuoblikatsioonides raha hoidmisega ei ole. Nagu varem mainitud, on ka kõige edukamatel fondidel perioode, mil fond ei kasva vaid kahaneb. Selletõttu tuleb investeetrimisfondi raha paigutada vähemalt 3—4 aastaks. Põhiliselt on investeerimine säärastesse fondidesse pikaajaline tehing. Ükski fondi haldaja ei saa tulevikus sama edukust kui minevikus saavutatud, garanteerida. Tõenäolik on aga, et see, kes minevikus edukas on olnud ja oma oskust suurepäraste tagajärgedega näidanud, tulevikus samuti edukas on.

Enamik fonde võtab oma ühikute müügist tasu / komisjoni, mis oleneb investeeritud summa suurusest. Tasud erinevad, kuid tavaliselt võetakse 8,5—9 prots. investeeritud summast, kui see on alla 12 000 dollari. 100 000 dollari pealt on tasu 4 prots. Mõned fondid, mis võtavad madalat algtasu nõuavad tasu summade fondist väljavõtmisel. Mõned fondid ei võta mingit tasu ühikute müügi puhul. Enamik sääraseid fonde ei ole aga väga edukalt tegutsenud. Kõik fondid võtavad haldamiskulude katteks 1,0—2,0 prots. halduse all olevatest summadest aastas. Sellekaudu edukad haldajad teenivad rohkem. Fondidel, mis võtavad ühikute müügi eest tasu, on aastane haldamiskulu umbes 1,0 prots, kuna need fondid mis müügitasu ei võta, võtavad tavaliselt kõrgemat aastast haldamistasu.

Kui me eelnevalt käsitlesime fondide aastast kasvu, siis olid need arvud netoarvud, see tähendab, et haldamiskulud olid neist juba maha võetud.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

24. ja 25. augustil
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

31. aug. ja 1. ning 2. sept.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Investeerimise ...

(Algus lk. 2)

Üheksaprotsendiline müügitasu võib paista väga kõrgena, kuid kui me võrdleme seda aktsiate ostu ja müügikomisjoniga, siis ei ole see mitte nii kõrge. Samuti on kinnisvarade ostu ja müügiga ühenduses nii komisjon kui ka müügilepingu ja kinnisvaralaenuga ühenduses olevad kulud.

Aktsiate ostu ja müügikomisjonid on erinevad eri börsimaaklerite (stock broker) juures, kuid tavaliselt on see 4—5 prots. ostu ja müügi puhul kui investeeritud summa on alla 5000 dollari. On vaid vaja kaks korda säärase summa eest aktsiaid osta — müüa ja üheksa protsenti on kulutatud. Fondi ühikuostul on kulu vaid ühekordne ja on üheksa protsenti vaid algsumma pealt ja mitte lõppsumma pealt. Kui pikaajaline investeering fondis näiteks tõuseb kümnekordseks, muutub esialgne komisjon hoopiski väikseks.

On inimesi, kes on rikkaks saanud kinnisvarade ostu ja müügiga. See on aga nõudnud palju tööd ja asjatundlikkust, et häid oste ja õigeaegseid müüke teostada. Enamikul puuduvad need teadmised ja vajalik ettevõtlikkus. Kinnisvaral ei ole sama likviidsust kui on investeerimisfondil, kuna kinnisvara ei saa jupikaupa müüa ning müügi puhul tuleb ostja leida.

Kanadas on mitmeid investeerimisettevõtteid, mis haldavad mitmeid investeerimisfonde. Näitena olgu mainitud AGF Management, MacKenzie Financial Corporation ja United.

Fondid, mis on ühe investeerimisfirma haldusel, teenivad erinevaid investeerimisvajadusi. Näiteks AGF Managementil on kokku kolmteist fondi, millest mõned on peamiselt huvitatud kapitaliväärtuse tõusust ja teised taotlevad kõrge sissetuleku teenimist oma investeerijatele intresside kaudu. Kui ühe investeerija vajadused nihkuvad kapitali kasvult korrapärase sissetuleku saamisele, siis on võimalik kapitali ühest fondist teise paigutada. Kui fondid on sama firma haldusel, on selle tehingu kuluks kuni 2 prots. ümberinvesteeritud summadest.

Järgmises artiklis käsitleme neid investeerimise põhimõtteid, millede rakendus vähendab tulumaksude maksukoormust.

TARVO TOOMES

Rohkem tellijaid — parem ajaleht.
Soovitage
VABA EESTLAST
oma sõpradele!

Kommentaar

(Algus lk. 2)

Artiklile, mille autoriks on S. Lepik ja kirjutamise kohaks on antud Helsingi-Tallinn, viidatakse ka soome kommunistide ajalehes „Kansan Uutiset" avaldatud kirjeldusele. „CIA poolt inspireeritud ja asjahuviliste organisatsioonide fimantseeritud järjekordne provokatsiooniline aktsioon lõhkes seebimullina," kirjutab S. Lepik.

Aga miks pidas kommunistlik partei häälekandja vajalikuks nii palju ruumi anda „seebimulli lõhkemise" kirjeldamisele, selle asemel, et loetleda viinavendi, keda kontrollretketel on tabatud pudeliga kurba nõukogude korda lõdvestamas. Katsudes pagulasbaltlaste aktsiooni naeruvääristada, anti rahvale pilt kogu sündmuse kälgust. Niisamase tulemusega, kui varem Tassi viha leidis tähelepanu maailma ajakirjanduses ja meelitas sündmuse juurde maailma suurajalehtede reportereid. Kui keegi polnud enne sellest raadios kuulnud või soome televisioonis näinud, siis 160.000-tiraazhiga ajalehes kindlasti.

EIA

Jõekäärul toimus esimene tartumaalaste kokkutulek 10. augustil seltsi esinaise Laine Koosti suvila õuel. Pildil vaade osavõtjaile, kellest puudub vähemalt kolmandik, kes olid läinud Kuusalu lauritsapäevale. Foto: J. Säägi

Maailma rikkaimad riigid

WASHINGTON — Maailmapanga arvestuste kohaselt oli aastal 1983 kõrgeim keskmine palk 22.870 USA dollarit Araabia Emiraatriigis, mis olenes õlimüügist. Teisel kohal oli Kuveit 17.880 dollariga. Järgnesid Shveits $16.290, USA $14.100, Norra $14.020, Taani $11.570, Austraalia $11.490, Lääne-Saksamaa $11.430, Soome $10.740, Prantsusmaa $10.500 ja Jaapan $10.120.

Politsei kontrollib kiirustajaid ja joojaid

Ontario Provintsipolitsei kasutas möödunud Simcoe Day'd kiirustajate ja joobnud autojuhtide kontrollimiseks. Üle 16000 Ontario motoristi kontrolliti ja peaaegu 9000 süüdistusttõsteti pühadenädalal kiire sõidu ja alkoholi kasutamise pärast. Maanteede kontroll jatkub aastalõpuni ja on mõeldud alkoholi kasutajate maanteedelt eemaldamiseks, kes on põhjustanud Ontario teedel liiga palju õnnetusi.

ÜRO uurimus kinnitab armeenlaste genotsiidi

GENF — Uus uurimus, mis esitati ÜRO inimõiguste komisjonile, kinnitab neid süüdistusi mida armeenlased on pidevalt väitnud, et vähemalt miljon armeenlast surid selle sajandi alguses genotsiidi akti läbi. Benjamin Whitaker, Inglise inimõiguse ekspert oli määratud selle uurimise tegijaks Prevention of Discrimination and Protection alamkomisjoni poolt. Ta ütles, et türklaste massimõrv 1914—16 armeenlaste hugas oli puhtakujuline genotsiid. Ta esitas oma 1978. a. tehtud uurimuse uue versiooni alamkomisjonile eelmisel nädalal ja ütles, et kinnitust genotsiidile sai ta USA, Saksamaa ja Inglismaa arhiividest ja diplomaatidelt, kes olid teenistuses Türgis Ottomani impeeriumi ajal.

Okupatsioon hoiatab:

„Profülaktilised vestlused" kultuuriinimestega Eestis

STOKHOLM (EPL) — Okupeeritud Eestist on salaja välja toodud ja alles nüüd läände jõudnud dokumendi kohaselt laskis KGB 11. aprillil käiku aktsiooni eesti kultuuriisiksuste vastu. Aktsioon olevat praegugi veel käigus, kuuleb Svenska Dagbladet. KGB igatahes toimetas ilma vähimagi ettehoiatuseta terve rea juhtivaid kultuuriisiksusi ja nende omakseid niinimetatud „sõbralikele profülaktilisile kõnelusile" oma peakorterisse Pagari tänaval, Tallinnas. „Profülaktiline" tähendab siin võimaliku roima vältimist ...

Sinna toimetati teiste hulgas tuntud pianist ja muusikaajaloolane Vardo Rumessen koos abikaasaga. Kuid üle on kuulatud ka akadeemia liiget ja deoloogi Rein Einastot ja tema tütart.

Teiste hulgas võib märkida veel kirjanik Arvo Valtoni (Arvo Vallikivi varjunimi) —

ta oli muuseas üks neist kultuuriisiksusist, kes kirjutas a. 1980 alla 40 haritlase üleskutsele),

keeleõpetaja Heli Susi, filosoof Rein Ruutsoo, kirjastustoimetaja Haljand Udam ja palju teisi.

Kõnelustel KGB-s küsiti neilt, millised on nende omavahelised sidemede ja kontaktid teiste kultuuriringelastega. Seejuures selgus, et KGB lähtus salaja salvestatud telefonikõnelustest ja pealekaebajate raportidest.

Edasi nõuti, et ülekuulatavad annaksid kirjalikke seletusi,

milliseid osaliselt dikteeriti ülekuulajate endi poolt.

KGB tahtis teada, kas ülekuulatavate omavaheline side on mingisugune organiseeritud nõukogudevastane tegevus, kas neil on olemas mingi poliitiline programm ja kes sel juhul on tegevuse juht. Eriti täpseid andmeid taheti saada Mati Kiirendi kohta, kes a. 1975 mõisteti viieks aastaks sunnitöölaagrisse tegevuse eest nn. Eesti Demokraatlikus liikumises, kuid kes praegu on vaba.

Koguti materjali ka Eestis hästituntud helikunstniku ja dotsenti Helju Tauki vastu ja oldi huvitatud ka Tunne Kulamist, kes oli üks ENE (Eesti Nõukogude Entsüklopeedia) toimetajaist.

Peetakse võimalikuks, et KGB valmistab mõne isiku suhtes ette kohtulikke süüdistusi.

Niinimetatud „sõbralikel kõnelusil" Pagari tänaval olevat KGB ähvardanud ülekuulatavaid, märkides, et kui nad keelduvad koostööst, ootab neid kättemaks ühel või teisel kujul — näiteks takistused nende kultuurialases töös. Sellest hoolimata olevat suurem osa keeldunud andmast kirjalikke seletusi.

Teised, kes lasksid end hirmutada,

olevat hiljem nõudnud, et nende seletused tunnistatakse kehtetuiks,

kuna neid pressiti välja ähvardustte abil.

Eestlane Suttoni näitusel

Suttoni näitusel 8., 9., 10. ja 11. augustil s.a. esinesid Õie ja Heino Kuris oma Willow Farm Nursery puukooli aianduslikku väljapanekuga, mis koosnes 66 okaspuust, lehtpõõsast ja -puust.

Kaunilt koostatud väljapanekul olid esitatud mitmed kadakate liigid, nagu rohelised ja kollased Pfitzeri, Donaw, Witchita, Spartan, Kasaka jt., kadakad, austria mänd, koloraado ja pesakuused, Holmstrupi ja teised elupuud, Euroopa kask, leinav nooruspuu, leinav läätsapuu „Walker", lehtpõõsad P. G. Hortensia, punane liivakirss, kirjuleheline kontpuu ja palju muid kauneid põõsaid ja puid.

Väljapanekul, mis jättis vaatajale kauni pildi ja oli üks külastajate rohke, küsiti puude ja põõsaste kasvutingimusi, istutamise aega ja sobivamat istutamise kohta koduaias. Ka osteti näituse kestel mitmeid ilupuid ja põõsaid.

Väljapanekut külastasid ka mitmed eestlased, aga kõige rohkem huvitas väljapanek Georgina vallavalitsuse (Township) liiget (Councillor) Ken Smockum'i, kes istus E. Kurise juurde ja päris puude ja põõsaste kasvutingimusi ja istutamise reegleid.

Willow Farmi ilupuud ja põõsad kaunistasid ka hobuste võidusõidu ja ratsavõistluste radasid, mille eest teda kavalehel tänati.

J. S-gi

Willow Farm Nursery väljapanek Suttoni näitusel. Vasakult aiaäri omanik Eino Kuris ja kohalik omavalitsustegelane Ken Smockum. Foto: J. Säägi

Tartlaste suvine kokkutulek

Tartlaste Seltsi esimene suvepäev toimus 10. augustil, 1985. a. seltsi juhataja Laine Koost'i suvilas Jõekäärul.

Juba varakult hommikul hakkasid autod tartlastega kohale veeretma, kuni osavõtjaid oli 60-e ringis istumas Eestist toodud seemnetest kasvatatud arukaskede all. Tartlase, Peeter Laaniste kandlelt kõlas toredaid vanu eesti viise, segunedes kaskede kohina ja rõõmsa jutuvadaga. Kaugemad külalised olid Michiganist, USA-st, suurem hulk Torontost, ka Toronto ümbruse suurematest ja väiksematest linnadest ja asulatest.

Kokkutuleku avas südamliku sõnavõtu ja tervitustega Tartlaste Seltsi juhataja Laine Koost.

Siis tutvustas igaüks iseennast, alates sellest, kus ta Tartumaal või linnas sündis, ning kuidas ta elu Kanadasse jõudmiseni kulgenud oli.

Nii said kõik üksteisega tuttavateks ja üldise arvamise järgi ka sugulasteks.

Oh seda rõõmu ja juttu, kui leiti omakandi inimesi, kes maalt või linnast või isegi samast koolist. Küll leidus paljudel ühiseid tuttavaid, isegi koolis tehtud koerustükid paistsid samased olevat.

Aeg lendas kiiresti ja lõunatund oligi kätte jõudnud. Virgad perenaiste käed katsid kiiresti laua Tartumaa emandate kaasatoodud suupärasega.

Suureks üllatuseks oli äsja Tartust toodud päts eesti leiba, millest igaüks sai käärukese maitsemiseks.

Kohvikõrvased hõrgutised olid suurepäraselt maitsvad.

Näitamiseks olid ka mõned vanad esemed, mida üks või teine kunagi Tartumaalt oli kaasa toonud. Vanim ese oli 50-aastane sohvapadja kate.

Mitmeid tartlasi oli uuteks liikmeteks astumas. Ühekordne sissеastumise maks on $5.00, mida võttis vastu kassapidaja August Maarits ja liikmekaardi kirjutas välja sekretär Leida Laanemets.

Rõõmsas jutuhoos ja soojas sugulustundes möödus aeg kiiresti ning kokkutulnud lahkusid õhtul esimeste vihmapiiskade langedes.

Tartlaste Seltsi esimene kokkutulek ja suvepäev õnnestus suurepäraselt. Oli saadud mitmeid uusi sõpru, oli tuntud endid kokkukuuluvatena, ning hakati astuma ootusrikkalt järgmiste kohtumiste poole.

Igasuguse informatsiooni saamiseks helistagu tartlased Tartlaste Seltsi juhatajale Laine Koost'ile, tel.: 481-2367.

E-e R.

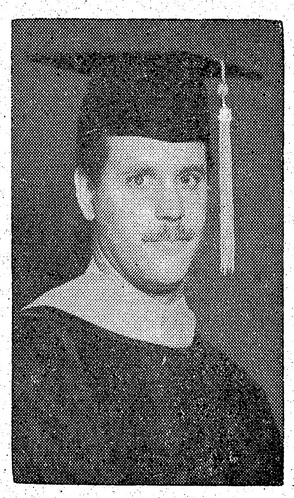

ALAN WILLIAM LOON

Sündinud 1958. a. St. Catharines, Ont. Keskhariduse saanud Lakeport Secondary School'is. Lõpetanud McMaster Ülikooli B.Sc. kraadiga bioloogia alal. 1985. a. kevadel lõpetas Dean's List'i kuuluvusega Los Angeles College of Chiropractic, Whittier California's kraadiga Doctor of Chiropractic. Paegu töötab õppejõuna Los Angeles College of Chiropactic.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

I klassi postiga (kiripostiga):	Kanadas:	USA-s:
aastas	$59.— + $42.—	$47.—
poolaastas	$32.— + $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.— + $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

USA aadressidele „ZIP CODE"

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahakaart kirjutada
FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... sinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

ARMAST ABIKAASAST

KONSTANTIN REISSAAR'it

surnud 17. augustil 1985 Torontos

mälestab sügavas leinas

EUGENIE

Armast

KONSTANTIN REISSAAR'it

mälestavad kurbuses

KARL ja HERTA MAASIK

Kauaaegset sõpra

KONSTANTIN REISSAAR'it

mälestab leinas

ROBERT TALVE

Lahkus igavikku armas sõber

KONSTANTIN REISSAAR

Mälestavad leinas

HELVI ja VILLEM NOOLANDI
LEO SOO

Puhka rahus kallis kauaaegne sõber

ARTUR OJASOO

Mälestab leinas

VOLLI AVARLAID

Südavas leinas mälestame

LEONHARD LUNTER'it

„Õndsad on need,
kes Issandas surevad!"

ARNO, LINDA ja
tütar LEIDA perega

Murray E. Newbigging
Ltd.

Matusebüroo

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Hellstads tel. 489-8811 • 489-8002

Jõekääru Lastesuvekodu lõpetamisel jagati suvekodu personalile mälestusmärke. Pildil Evi Jaaguste lillekimpu ulatamas peakokale Helmi Hõbelaidile. Foto: J. Säägi

Jõekääru tänab

Ilma oli südasuviselt soe ja päikesepaisteline, kui Jõekääru Suvekodu oma lipud 3. augusti keskpäeval langetas, et lõpetada tegevust, mis tänavu oli 32. kord. Toronto Eesti Naisseltsi juhatus võib rahuga märkida, et nende hool ning töö suvekodu korraldamiseks kandis head vilja ja et nii mitmedki mured saadi rahuldavalt lahendada. Tahame siinjuures tänada kõiki neid isikuid, kelle panus tänavuse suvekodu õnestumisel suurt osa mängis. Nende nimede hulgas esineb neid, kes juba aastaid on meid otse ennastsalgavalt aidanud, kuid rõõmuga leiame siit ka uusi, kes meid aitama on tulnud ja loodetavasti seda ka jatkavad.

Eriliselt tahame esile tõsta Johannes Säägit, kes oma auväärsele eale vaatamata on igal nädalalõpul ja tähtsamal suvekodu sündmusel fotokaamera ning reporteri-pliiatsiga kohal. Valguspeo õhtuks pani ta suvekodu saali üles ka huvitava fotonäituse enese ja poja Taivo Säägi kogudest, mis andis ülevaate suvekodu, skautluse ja Toronto eestlaste tähtsamatest sündmustest Kanadasse saabumise algusest tänaseni.

Meie siiras tänu kuulub järgmistele abilistele: perek. Kaljurand, Maie ja Silver Kask, Susanna Kolga, õp. Laaneots, Karl Novek, Elmar Potsepp, Maimu Purje, Oldi Põder, Ly Rannala, Voldemar Salurand, Endla Schaer, Maara Sillavere, Siim Sööt, Linda Tamm, Jüri Vallner, Noora Valter, Leila Võsu.

Valguspeo hea kordamineku lavalises-muusikalises osas pälvivad tänu: Lydia Aruvald, Peeter Jeeger, Juta Metsala, ning heli ja valgustuses osas Mikk Jõgi, Paul Pede, Indrek Esken, Ilmar Kütt. Viimane hoolitses ka lõpupeo tantsumuusika eest. Tahame tänada ka Tiia ja Ants Kütti häälekõvendajate eest, mis annetati suvekodule.

Tänu ka Vana-Andrese ja Peetri kirikute kogudustele rahalise annetuse eest, mis koguti vastavatel jumalateenistustel Jõekäärul. Samuti täname ka kõiki neid isikuid, kes meid rahaliste annetustega on meeles pidanud ja meeles peavad.

T.E.N.S. Juhatus.

Organiseeriti ülemaaline eesti misjon

Läänemaailma igas suuremas eestlaste keskuses on rajatud luteri-, ap.- õigeusu- ja vabakogudused. Eriti viimased on olnud aktiivsed misjonitöös teiste rahvaste seas. Selle kõrval on tuntud mitmel pool vajadust ka „kodumisjoni" rajamiseks, mis töötaks üle maailma elavate eestlaste heaks.

29. märtsil asutatagi Denveris, Colorados, Toronto Alliansskomitee algatusel, Eesti Kristlik Ministries (Estonian Christian Ministries). Esimeheks valiti dr. Allan Laur Torontost, esimehe abiks Wallace Westwook Littleton Coloradost, kirjatoimetajaks pastor Gordon Peterson Coloradost, tema abiks Mark West Coloradost ja laekuriabiks Leevi Kiil New Yorgist, laekuriks Paul Lepik Vancouverist.

EKM organiseeriti uskudevaheliseil põhimõtteil selleks, et kaasa aidata evangeeliumi levitamisele meie oma rahva seas kohalikkude koguduste, raadio, kirjanduse, külastuste ja evangelisatsiooni kaudu. EKM'i tööd juhatab üldjoontes nõukogu, mis koosneb eestlastest, kuid ka teiste rahvuste usuringkondade esindajatest, kes on huvitatud ja nõustuvad EKM'i põhimõtetega.

EKM'i palgaliseks tööjuhatajaks ja peasekretäriks valiti pastor Endel Meiusi Denverist, Coloradost, kelle ülesandeks on külastada eestlaste keskustes kogudusi kui ka üksikisikuid vaimseks ülesehitamiseks ja evangeliseerimiseks. Ta aitab kaasa vaimulikes raadiosaadetes, kirjanduse levitamisel ja vajadust mööda teiste vaimulike tööliste abistamisel ja ettevalmistamisel.

Meiusi on saanud usuteadusliku ettevalmistuse Ameerika ülikoolides ja on aastaid teeninud kogudusi USA's ja Kanadas. Ta on evangelistina jutlustanud paljudes maades nii eestlastele kui teistele rahvustele. 1953. a. korraldas ta esimese vaimuliku eestikeelse raadiosaate Los Angeleses, mis arvatavasti oli esimene Läänemaailmas. Meiusi organiseeris ka Vancouveris „Kodukiriku" raadiosaated, mis on kestnud juba üle 22 aasta.

EKM on tihedas koostöös „Silla-Saadetega" Stokholmis, mis on kuuldavad üle Euroopa, ka Eestis IBRA raadio kaudu Lissabonist, lainel 30.02 meetrit. Saated on reedel ja pühapäeval kl. 21:30 ja laupäeval kl. 21:45, Kesk-Euroopa aja järele.

Põhjalikum informatsioon EKM'i tegevuse ja kaastöö võimaluste kohta on saadaval EKM'i postiaadressil: P.O. Box 27667, Denver, Co. 80228, USA.

EKM'i peasihiks on kuulutada eestlastele evangeeliumi, et neid võita Kristusele. See ettevõte väärib ja vajab meie kõikide majanduslikku abi ja palve toetust.

Ühe suurema usuliikumise poolt, mõne aasta eest läbiviidud uurimistöö näitas, et iga sõjalangenu surmamine läheb maksma umbes $50.000.00. Ühe inimese usule võitmine misjonitöö läbi maksab umbes $1000.00 Inflatsioon on neid summasid arvatavasti suurendanud, kuid kahtlemata on odavam ja väärtuslikum aidata inimest usupöördumises, kui teda sõjas hävitada.

Leidis vanemad surnuina

Tõsine lein tabas New Jerseys, New Yorgi lähikonnas elanud abielupaar Karl ja Nadezda Oja poega ja tütart, kui abielupaari omastest väimees leidis nad nende kodus mõlemad elust lahkunuina.

Mõlemad olid parandamatult haiged, pea liikumisvõimetult, olles läbi teinud kõik ravimisasutmed ja absoluutselt paranemise lootuseta. Kadunud on pärit Tallinnast.

VES

Seedrioru teadaanne

Suviharja peol toimunud toetustähtede ostjatele auhinnaks määratud videoaparaadi loosimisel tuli võitjaks pilet nr. 193, kelleks osutus hr. H. Kimsto.

Seedrioru juhatus tänab kõiki toetustähtede ostjaid, kes oma panusega on aidanud tõhusalt kaasa meie Laste Suvekodu tegevusele.

Seedrioru juhatus

Konsul Roos tagasi tööl

E. V. konsul dr. Aarand Roos, olles viibinud puhkusereisil Rootsis, on nüüd tagasi oma kohuste täitmisel peakonsulaadis New Yorgis. Stokholmis olid tal kokkusaamised eesti keskorganisatsioonide esindajatega, ühest küljest Eesti Rahvusnõukogu, Eesti Rahvusfondi ja Eesti Komitee ringkonnast ja teisest küljest Rootsi Eestlaste Esindusest. Mõlemale esines ta ettekandega peakonsulaadi tegevusest ja tähelepanekutega Ühendriikide valitsuse ringkondade kui ka ajakirjanduse praegusest suhtumisest eestlastesse.

Oma kunagises kodulinnas, Lundis, esines ta Lõuna-Rootsi Eesti Majas pensionäride ühingu külalisena. Hoolimata Rootsi tööstuste ja ettevõtete puhkuseperioodist ilmus kohale 60-päine kuulajaskond. Dr. A. Roos tutvustas Eesti Vabariigi tunnustamise ja Nõuk. Liidu okupatsiooni mittetunnustamise eri tahke, konsulaadi tegevusvälja ja argipäeva rutiine, jutustas oma kontaktidest diplomaatidega ja tõi üksikuid näiteid venelaste võtetest kommunismi levitamisel. Koosviibimisel kohvilauas vastas ta ka kuulajaskonna küsimustele.

KIRIKUD

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 25. augustil kell 5 p.l.

Pühapäeval, 1. septembril on JUMALATEENISTUS kell 1.30, teenib õp. A. Jalonen.

Pärast suveaega on jumalateenistused nagu varem 1., 3. ja 5. pühapäeval kell 1.30.

Õpetaja viibib suvel aegajalt linnast eemal, kuid ta on kättesaadav vajaduse korral telefoniga 1-519—371-0068.

EELK PEETRI KOGUDUS

317 Mt. Pleasant Rd. Toronto Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 288-9387,
kirikus 483-6348
Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 25. augustil kell 11 hommikul. Teenib õp. E. Heinsoo.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 1. septembril kell 11 hommikul. Teenib õp. E. Heinsoo.

Õpetajate kõnetunnid kolmapäeviti kl. 9.30—12 päeval ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 21. augustil kell 7.30 õhtul piibli-palvetund

Pühapäeval, 25. augustil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Teenivad H. Sepp ja E. Saraoja.

Kolmapäeval, 28. augustil kell 7.30 õhtul piibli-palvetund.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

863 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bardo Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE"

raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 25. augustil kl. 11.00 hommikul JUMALATEENISTUS.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 25. aug. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Külaliskõneleja Endel Siitam ja Allan Laur. Lauluettekandeid. (Buss Eesti Kodust kell 2.15 p.l.)

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto, Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5950
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 25. augustil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul. Teenib õp. Albert Roost.

Pühapäeval, 1. septembri pika nädalalõpu tõttu jumalateenistust ei ole.

Pühapäeval, 8. septembril SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED Mt. Pleasant kalmistul kell 3 p.l., York kalmistu kivialtari juures kell 5 p.l. Muusikalises osas Estonia orkester.

Pühapäeval, 15. septembril kell 11 hommikul pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Õpetaja suvised kõnetunnid (juuli ja august) neljapäeval kella 6—8 õhtul ja pärast jumalateenistusi.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 hommikul kuni kella 4 pärast lõunat.

Kotkajärvel algas metsaülikool

Osavõtjaid 52, kaugeim Münchenist

Laupäeva, 17. augusti õhtul avas Metsaülikooli juhataja Käbi Lokk uue kursuse tervitussõnadega pidulauas istuvatele osalejatele. Avaloengu peamajas pidas mag. Leena Tiismann. Metsaülikool algas päikesepaistes.

Metsatudengite kogunemine algas juba laupäeva lõuna ajal. Registreerimist teostas juhatuse liige Evi Tarkus ja igale osavõtjale anti välja puust „kaelaraha" uue kursuse märgi ja metsatudengi nimega ning metsaülikooli kaust. Toiduveok oli saabunud juba eelmisel õhtul ja köök Hilja Jukkumi juhtimisel valmistas avapäeva pidulikku lõunasööki.

Lõunalauda istuti kell 6 p.l. nautima praadi hapukapsastega ning verivorste — nagu on MÜ traditsiooniline avasööming.

Söögilaua tervitas kogunenuid Käbi Lokk „ainsasse maailma ainult eestikeelsesse ülikooli saabumise puhul".

Teisena võttis sõna pereema, et selgitada kursuse toidukava.

Metsaülikoolil on tänavu 52 osalejat, 32 neist Kanadast, peamiselt Torontost. Ühendriikide kontingent on 19. Üks metsatudeng — Jüri Estam — tuli Saksamaalt, Münchenist ja on kaugeim külaline. Ta töötab Vabaduse Raadio juures. Kaugeim siinse mandri osaleja on Reet Vaga Portlandist, Oregonist. Osaliste arv sellel kursusel on tavaliselt veidi väiksem, kuna paljud noored võtsid osa Lääneranniku Eesti Päevade ajal seal korraldatud metsaülikoolist.

Pärast õhtusööki koguneti Kotkajärve peamajja, kus MÜ juhataja puudutas nädalase kursuse korraküsimusi. Huvitava avaloengu pidas Leena Tiismann „Kanada indiaanlaste ja eestlaste kultuuri- ja keeleprobleemidest." Leena Tiismann töötas terve aasta Toronto kohaliku indiaani-ühiskonnaga, teostades ülikooli töö huvides uurimust nende probleemide selgitamiseks. Ta tõmbas paralleele ja võrdlusi eesti ja indiaani olukordade vahel.

Mõlemad rahvad elavad oma kodumaal, kuid neid valitsevad maa vallutanud võõrad, kes peale sunnivad oma keelt ja kultuuri.

Eesti rahvas on siiski paremas olukorras, kuna nende rahvuslik ärkamisaeg andis neile kultuurilist vastupanujõudu. Indiaanirahvaste ärkamisaeg on nüüd alles alanud.

Pühapäeva hommik algas Tiina Kirssi loenguga „Eesti luule tänapäevast". Päeva kestel rakendati käiku huviringid ja eesti keele ning kõnerühmad. Pühapäeva õhtul toimus Margus Jukkumi poolt organiseeritud filmifestival. Metsaülikool töötab Kotkajärvel kuni järgmise laupäevani.

„The Toronto Sun" reporter Maria Bohuslawsky, kes jälgis elavalt kogu Balti Rahu- ja Vabadusristlemisega seotud küsimusi, laeva tagasitulekul Stokholmis.

Foto: A. J. Raudkivi

Sammud seenioride kaitsemiseks

Seeniorid on sagedasti südametunnistuseta kurjategijate ohvrid. Nende kaitseks on organiseeritud STEP (Seniors Taking Extra Precautions), mis on uus politsei programm vanemate inimeste vastu tehtavate kuritegude vältimiseks.

Scarborough programmi koordinaator Cindy Härm ütles, et seeniorid on sageli kolme tüüpi kurjategijate tegevuse märklaudadeks — tänavakuriteod, petmised ja sissemurdmised. Ta ütles, et vanad on eriti kergesti rünnatavad kuritegevusele, milles kasutatakse nende emotsioone ja üksildusetunnet.

Näiteks vähesed vanad võiksid külmaks jääda noore tütarlapse aitamisele kes nutab üksinda pargis. Aga kui see tüdruk ütleb, et ta on võidelnud kodus oma vanematega ja tal pole ühtki kohta kus olla, peaksid seeniorid olema ettevaatlikud.

Vanad on võtnud selliseid inimesi oma kodudesse, leides hiljem, et nende väärtasjad on röövitud.

Võitlemaks vanade õrnatundelikkusele sellist laadi trikkide vastu, Härm ja tema neli abilist selgitavad näidetega kuritegusid nagu kodudesse tulek ja julgeolek, väärtasjade identifitseerimine ja redikülide ning muude kaasaskantavate kottide röövimine. „Kogu programmi eesmärk on vähendada seenioride kartust kuritegevuse vastu," ütles Cindy Härm. „Me tõesti rõhutame seenioride turvalisust."

STEP projekt sai alguse Bramptonis ja võeti Metro politsei poolt tänavu üle katselisel baasil.

Metro politsei sai valitsuselt toetust palkamaks Cindy Härmi kes on Toronto Ülikooli kommertskursuse üliõpilane

koos Ann Marie Soady, Karen Brown'i, Robert Cameron'i ja Mohammed Dawood'iga, kes on kõik Scarborough elanikud.

Grupp viib STEP'i projekti kirikuisse, ühiskonnakeskusisse ja seenioride kodudesse, kuid igaüks võib saada neilt tasuta nõuannet, helistades tel. 967-2676. Iga seenior, kes võtab osa sellisest loengust võib kirjutada alla tasuta julgeolekuks nõuandvale külastusele. Härm ütles, et kaks liiget grupist käivad seenioride kodudes julgeoleku inspektsiooni teostamas. Need kaks näitavad kuidas tehakse **Operation Identification**, märkides kõik väärtasjad seeniori **social insurance** numbriga ja mis on **VIAL OF LIFE**, milline võimaldab kiiret ligipääsu seeniori tervishoidlikele andmeile õnnetuse või hädaolukorral.

„Ka on organiseerimisel telefoniside seenioride vahel, nii et nad võivad helistada teineteisele igal päeval selleks, et teha kindlaks, et kõik on korras," ütles Cindy. „Me näitame neile, kuidas teha nende kodu julgestatumaks."

Selline STEP demonstratsioonloengud toimuvad „Ehatares" kolmapäeval, 21. augustil kell 10.30 e.l. ja „Eesti Kodus" samal päeval kell 3.00 p.l.

Siiri Pauli edukäik

Eesti võimleja Kanada paremiku hulgas

Montrealis on juba pikemat aega tegutsenud „Questo Rhythmics" nimeline rütmilise võimlemise klubi Hilja Pauli juhtimisel, mis on saavutanud prominentse koha Kanada võimlemisringkondades. Eestlastele peaks erilist huvi pakkuma noore, 18-aastase Siiri Pauli edukäik, kes on enesele pideva tööga ja ennastsalgava harjutamisega kindlustanud koha Kanada naisvõimlejate paremikus. Alljärgnevalt mõningaid märkmeid Hilja ja Siiri Pauli tegevusest.

Märtsis saatis Hilja Paul Kanada rahvusnaiskonna treenerina kolme Kanada võimlejat Prahas, Tshehhoslovakkias toimunud rahvusvahelistel võistlustel „Tournee Internationale de la Femme Tournament", 11.—20. märtsini. Talle tehti ka ettepanek samas kapatsiteedis osa võtta ühest rahvusvahelisest võistluses Poolas koos Kanada olümpiavõitja Lori Fung'iga, millest ta pidi paraku loobuma töökoormuse tõttu Montrealis.

Kanada rahvusnaiskonna liige Siiri Paul esindas Kanadat aprilli kuus kolmel rahvusvahelisel võistlusel Moskvas, Riias ja Budapestis, kus ta kogus hulgaliselt uusi võistluskogemusi.

Budapestis oli ta keskmine tagajärg 9,10 punkti ja ta saavutas 25-nda koha.

Teine kanadalanna Lynn Takenaka Torontost jäi 30-ndale kohale.

Juunikuus peetud Kanada meistrivõistluste valikvõistlustel Winnipegis saavutas Siiri pronksmedali lindiga harjutuste rutiinis. Sellele järgnesid Kanada meistrivõistlused Sudburys, kus ta jäi kuuendale kohale seenioride-eliit kategoorias, mille võitis Kanada olümpiakuldmedali võitja Lori Fung Vancouverist. See oli Siiri Pauli üks paremaid esinemisi ja ta võitis sellega enesele koha kaheksaliikmelises Kanada rahvusnaiskonnas neljandat aastat järjest — teiste sõnadega oli ta juba Kanada rahvusnaiskonnas neljateistkümne aasta vanuselt.

Siiri Pauli järgmine võistlus on 16. augustil Monctonis

1985. aasta maailmameistrivõistluste valikvõistlustel, millest võtab osa 10 võimlejat kogu Kanadast.

Hetkel treenib Siiri kuus tundi päevas, viis päeva nädalas — loodame, et see töö kannab head vilja.

Konservatiivide populaarsus alanemas

OTTAWA — Viimase Gallup küsitelu kohaselt, mis viidi läbi 11.—13. juulini, jätkub konservatiivide populaarsuse kahanemine Kanada valijaskonnas, langedes juunis registreeritud 44-lt protsendilt 40-le protsendile. Möödunud aasta oktoobris oli see 60 protsenti.

Esimest korda läinud septembrist on liberaalidel enam toetust Quebec'is kui konservatiividel, vaatamata Brian Mulroney pingutustele kindlustada konservatiivide positsiooni selles provintsis.

Konservatiivide populaarsus langes kõigis Kanada osades, kuna NDP positsioon paranes mõnevõrra, eriti Quebec'is ja läänepovintsides.

Kallid pruudid araabia riikides

ABU DHABI (Reuter) — Pruutide hinnad on mõnes araabia riigis tõusnud nii kõrgeks, et abielluda soovijad noormehed on alustanud noorikute importeerimist välisriikidest tunduvalt odavama hinna eest.

Et säärast tendentsi muuta on Saudi Araabia ja Kuveidi valitsused otsustanud anda meestele riiklikku abi abiellumisel. Hetkel maksab Saudi Araabias üks keskklassi kuuluv pruut 50.000 dollarit. Mehed, kes abielluvad esmakordselt saavad nüüd 7.000 dollarit riiklikku toetust tingimusega, et nad abielluvad Saudi Araabiast pärineva noorikuga. Kuveidi valitsus on isegi heldem ja kavatseb tõsta abiellumise abiraha 6.000-lt dollarilt 9.900 dollarile.

Väike samm — suurhüppeks ESTO '88-le

Connecticut'i Eesti Rahvatantsija Rühm „Jaanik" on majanduslikult juba teed alustanud ESTO '88-le Austraalias. Rahakogumise aktsioon on küll alles algsammudes, kuid kindel alus selle läbiviimiseks on loodud.

Rahvatantsijate toetuseks oli korraldatud suurepärane aiapidu Eve ja Jüri Martinsoni avaras koduaias „Kivitarel". Idee algatajaks ja edutajaks oli Eve Martinson, kes juba pikemat aega oli töötanud peo ettevalmistustega. Rahvatantsijad olid varakult tööle rakendatud ja nende valmistatud kaunitel sõlemustriga kaartidel saadeti kutsed välja juba varasuvel. Müügilaual pakuti ka Austraalia lipu järgi efektiivselt kavandatud T-särki sini-must-valge tähesõõriga rinnal, mis oli samuti noorte endi poolt kujundatud.

Kavalises osas oli teadustajaks Aime Martinson-Andra New Yorgist, kes andis väga täiusliku ja huvitava kommentaari rahvariiete „moenäituse" osas. Poodiumile ilmusid rahvatantsijad paariviisil ja teadustaja andis põhjaliku seletuse rahvarõivaste päritolu, valmistajate ehk nende pärandajate kohta.

Lõpuks astusid lavale ka lapsed, kellest noorim, kuuekuune Jaan Kõiva kandis tema ema poolt tikitud imeilusat rahvamustris särki.

Niisiis, on hoolitsetud ka selle eest, et rahvatantsijate järelkasv oleks kindlustatud. Ka stiliseeritud kleidi- ja särgikandjad publiku hulgast kutsuti välja, tutvustati mustri päritolu ja selle tikkijad.

Esinemise lõpul võttis sõna Connecticuti Eesti Seltsi esinaine Vaike Lugus, kes andis tunnustust tubli töö ja ettevõtlikkuse eest rahvatantsijatele ja ütles, et rahva armastus ja poolehoid on nendega — näitab ju seda tänane suur toetajate-sõprade hulk. Ta ütles, et üksi asi ei ole võimatu kui on ainult usku ja tahet seda läbi viia. Tänane aiapidu on tõendiks sellele tahtele, millega „Jaanik" on asunud ületama raskusi pikale teele asumiseks. „Olgu see tänane heatahtlik toetajate ring teile toeks ja ergutajaks, kui vahel väsimus peale tuleb, et veel on nii palju teha ja tee on nii pikk veel käia. Kui esimene inimene astus kuule, siis ta samm oli lühike, ometi oli see suurim ja kaugem hüpe tervele inimkonnale . . . nii ka täna meiega siin. See väike samm, mida me täna siin ette võtsime, on suur-hüppeks Conecticut'ist Melbourne'i. Saadame telegrammi neile ja teatame, et oleme teele asunud!"

Aiapidu lõppes ilutulestiku ja lauluga lõkketule ääres.

See oli suurepärane ettevõte noorte esinejate toetuseks. Selline idee tasuks kordamist ka mujal.

L. P.

Heli Martinson demonstreerimas oma kauneid rahvarõivaid.

Õiendus

Eelmises „Vaba Eestlase" numbris avaldatud EKN kandidaatide elulugude hulgas on vahetatud eksikombel ERIK ja PEETER Altosaare fotod. Trükiviga on sattunud LEIDA HELDE nimesse.

Eestlasi Master Games võistlusil

Maailma esimestel Master Games'il, on võistelnud ka eesti masteriealisi mitme ala sportlasi. Nii oli osavõtjaid ujumises 4, tennises 3, squashis 3, kergejõustikus 2 ja laskmises 1. Ujumine oli suurima osavõtjaskonnaga mängudest ja neli eestlast tegid kokkuvõttes selles täiesti keskpäraselt.

60—64-aastaste klassis ujunud Heinrich Kivi (Scarborough Swim Club) saavutas 50 m ja 100 m rinnuliujumises pronksmedalid, 50 m liblik- ja 200 m rinnuliujumises tuli neljandaks.

40—44-aastaste klassis ujus Ilo Puhm (Etobicoke Swim Club) viiel alal: 50 m ja 100 m vabalt, 100 m selili, 100 m rinnuli ja 50 m liblikat, peale selle võttis osa kahest teateujumisest Etobicoke meeskonnas. Tema isa Arthur Puhm oli tegev ujumisvõistluse juures ajavõtjana, kuna nende tütar Kia võistles samal ajal Edmontonis Kanada noorte ujumisvõistlusel.

30—34-aastaste klassis dr. R. Amolins (klubita) ujus keskpäraste tulemustega 100 m ja 200 m vabalt ning 200 m selili.

Eesti naistest ujus ainsana Mai Kreem 60—64-aastaste klassis, saavutades 50 m rinnuliujumises üheksanda, 100 m ja 200 m rinnuli kümnendad kohad. Ta ujus Estonian Swim Club nime all ja äratas sellega tähelepanu.

Ujumine oli populaarseim ala üle 1600 osavõtjaga. See kestis Etobicoke ujulas viis päeva. Ka Mai Kreem ja tütar Piret olid tegevad, esimene ajavõtjana, teine hispaaniakeelse tõlgina. Korraldajate poolt oli mängude ajal vastuvõtte, nii oli ühel päeval Toronto Olümpiasaar reserveeritud sportlasile.

Muudel aladel võtsid eestlasist osa Salme ja Villem Lohuaru ning Verner Heinar tennises, kellest edukam oli Salme Lohuaru.

Squashis võistlesid dr. Ravo Ilves, Maie Ilves ja Toomas Vanaselja. Kergejõustikus, mis nädalavahetusel algas Uno Limit ja Jaan Lents. Laskevõistlustel Edgar Tiilen, ka Estonia korvpalli meeskond.

Võistlejate hulgas oli vaimustus selliste mängude vastu suur ja loodetakse olla kaasas jälle järgmistel mängudel, mis toimuvad Kopenhaagenis.

KODUMAA UUDISED

1. juunil kehtima hakanud seaduse alusel joomarluse vähendamiseks tuleb iga joomakorra eest maksta trahvi 30 rubla. Seni oli karistuseks seltsimehelik noomitus, mis aga jäi mõjuta. Veel pole uued seadused küllaldaselt mõju avaldanud, ikka veel venitatakse töödistsipliini täitmisega. Kontrollimisel selgus, et üheski jaoskonnas ei valitse veel laitmatu kord, ei peeta kinni lõunavaheaegadest, suitsutunnid kipuvad üleliia pikaks venima, mis tähendab, et tuleb kontrollkäike tihendada.

☆

Nõukogude kord uhkustab alati oma lastesõimede ja päevakodudega. Kuidas nende olukord on, näitab ilmekalt paar lühemat lugu mõõdunud aasta lõpust. 29. detsembril võeti vastu lastesõim Pärnus. Ehitusdefektide kõrvaldamiseks aga kulus aega ja nõnda venis lastesõime avamine tegelikult tänavuse märtsikuuni. Soojussõlme tublid töölised oskasid selle venitada aga tänavuse juunikuuni.

Viletsa ehituskvaliteediga ja ebatäieliku inventariga võeti vastu lasteaed-sõim ka Narva-Jõesuus. Avamine lükati tänavusele märtsikuule. Inventarita võeti lasteaed vastu ka Tallinnas.

1984. a. detsembris võeti Narvas vastu 200-kohaline saun. Ehitusvigade tõttu tuli kiires korras remontida praktiliselt kõik esimese korruse ruumid. Materiaalsed ja rahalised kahjud olnud väga suured. Ehituse jäelevalve oli olnud peaaegu olematu.

☆

Eestis on tänavu tunduvalt suurenenud mahlade ja karastusjookide tootmine. Kasvanud on nõudmine puhkekodudes, kohvikutes ja teistes toitlusettevõtetes. Lähtudes sellest anti Tartus käiku uus mahlatootmisliin, kogu riigis 38 mahlatsehhi. Uued ja väga nõutavad joogid on Tartu Õlletehase „Kuldne" ja Tallinna Limonaaditehase „Tarhuni".

Koolivenda IMANTA KELDER'it (Kuressaare Tööstuskeskkool 1937—41) ja kodututtavat MIHKEL AER'u (abikaasa Hilda)

Otsib: A. Aavik, 1705 Juniper St. Williams Lake, B.C. V2G 3C4

SPORT

Mastermängude kergejõustik

Esimene võistlusala, maratonijooks (42,2 km), peeti pühapäeval, 11. aug. Torontos 145-e osalejaga kaheksas vanuseklassis. Võistlus algas kell 7 hommikul vältimaks päevast soojust. Stardikohaks oli Queen's Park. Sealt kulges jooks läbi Toronto tänavate ja lõppes Varsity staadionil.

Vanuseklasside võitjate, enamuses kanadalaste ajad olid järgmised:

NAISED:

30+ klassis D. Fetzko 3:13.18; 40+ S. Mayhew 3:06:25; 45+ W. Hangler 3:25.55; 50+ M. Murdoch 3:29.33.

MEHED:

30+ J. Gonzales (Mehhiko) 2:52.21; 35+ R. Murch 2:37.02 (üldvõitja); 40+ J. Cliff 2:44.36; 45+ J. Lehmann 2:52.22; 50+ J. McIlwham 2:46.14; 55+ H. Morrison 3:19.14; 60+ J. Cuthbertson 3:29.24; 75+ J. Childs (USA) 4:42.16.

Viimasena lõpetas maratoni 55-aastane füsioloog J. Winkert ajaga 5:34.28, kellele see oli üheksas maraton pärast südameatakki 15 kuu eest, mille oli põhjustanud kahe suure arteri kitsenemine ligi 80%.

Spordimärkmeid

Londonis, Inglismaal peetud Inglise Amatöörsportlaste Ühingu kergejõustikuvõistlustel kanadalane Milt Ottey, Kanada ja Briti Maailmariigi rekordi omanik võitis kõrgushüppes esikoha 2.28-ga. Olümpiamängude hõbemedalimees inglane David Ottley viskas oda 88.32, ameeriklane Willie Banks hüppas **kolmikut 17.22.**

★

Ülejäänud kergejõustiku alad peetakse nädala jooksul, alates 18. augustist York ülikooli staadionil. Estonia Masterite Klubist on esimesel päeval „tules" U. Limit 5 km kõnnis ja J. Lents kuulitõukes.

Kergejõustiku alade auesimeheks on John Landy, kes 1954. a. Vancouveris aitas R. Bannister'il jooksta esimest korda miili alla 4 minutit. Allakirjutanul oli õnne seda jooksu näha staadionil.

E. Kulmar

Jõekääru tublid laskurid

Jõekääru Lastesuvekodus oli elav sportlik tegevus ja saavutati rohkesti häid tagajärgi ning jagati välja auhindu. Suvekodu lõpetamisel jagas Suvekodu laskeala juhataja Endel Ruberg välja auhindu paremate laskuritele järgmiselt:

Keskmised tüdrukud, kes laskisid CIL märklehte toelt:

1) Viive Kittask (sajast võimalikust 95), 1-a) Maarika Sööt 95, 2) Monika Medri 95, 3) Kiiri Sandy 95, 4) Kaia Rebane 94.

Suured tüdrukud — käelt

1) Liisa Soots 100, nendest 6 südamikus, 2) Taali Rooneem 97, 3) Kaia Evert 95.

Keskmised poisid — toelt:

1) Toivo Pajo 100, nendest 6 südamikus, 2) Marcus Kolga 100 (5 süd.), 3) Hillar Ling 100 (5 süd.), 4) Paul Jomm 100 (2 süd.).

Suured poisid — käelt:

1) Kristjan Wallner 100 (6 süd.), 2) Erik Linask 100 (6 süd.), 3) Marcus Puhvel 98, 3. Märt Matsoo 98.

Kuldmärgi saavutasid: Erik Linask ja Kristjan Wallner. Hõbemärgi: Erik Luiker ja Liisa Soots.

Pronksmärgi saajad: Hillar Ling, Marcus Kolga, Lehho Rebasoo, Kikki Holland-Michelson, Maja Matsoo, Markus Puhvel, Kaia Evert, Taali Rooneem, Andres Puhvel ja Heikki Novek.

Püdlikum laskus Jõekääru suvekodus 1985. a. oli Tarmo Uukkivi ja parim laskus Kristjan Wallner, omades H. Later ja Co. Ltd. poolt väljapandud auhinna. Heade laskurite hulka kuuluvad ka Liisa Soots ja Viivi Kittask.

Auhindade väljajagamise lõpul avaldas E. Ruberg tänu hr. Evert'ile Ottawast, kes annetas 5000 padrunit laskemoona, major Tiivelit Montrealist ja H. Later ja Co, kaasabi eest Silver Käske, Voldemar Saluranda ja teisi.

Jõekäärul lastakse 22 kal. püssist ja laskmas käiakse Jõekääru naabruses asuval soomlaste laskerajal.

Laskmine on väga kulukas spordiala, sest laskemoon on kallis. Ilma väljastpoolse abita ei oleks üldse võimalik laskeharjutusi sooritada. Juba aastaid on tänuväärseid annetajaid olnud. Igaaastased toetajad on olnud major Ernst Tiivel Montrealist ja hr. Varve Ottawast. Viimane on annetanud igal aastal tuhandeid väikekaliiber laskemoona; käesoleval aastal annetas ta 5000 padrunit, peale nende on olnud ka teisi annetajaid laskeauhindade ja ergutuste näol.

☆

Parim „Kalevipoja" tundja oli Erik Linask ja sai tänuks Ilmar Heinsoo Insurance-Broker Ltd. auhinna.

Head „Kalevipoja" tundjad olid Maia Linask, Tiiu Sillavere ja Daniel Schaer, kes said I. Heinsoo, EÜS Toronto koondise ja Eesti Abistamiskomitee auhinnad. Ka nendele avaldati tänu ja kiitust.

J. S-gi

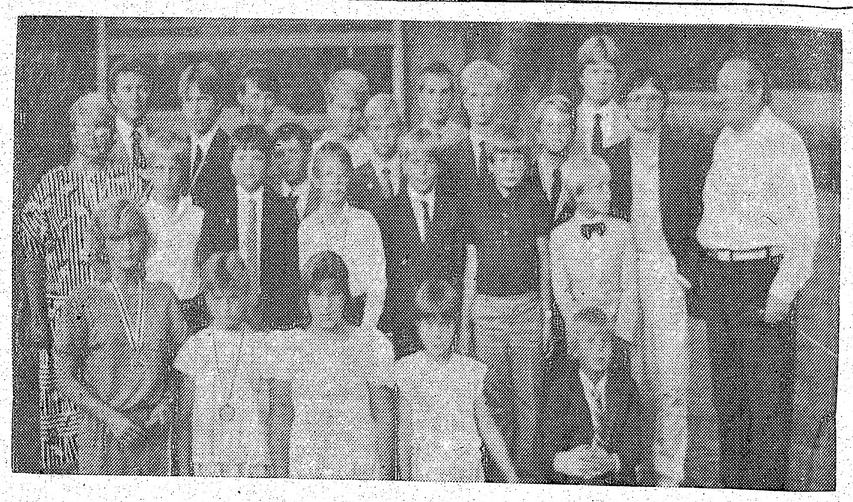

Jõekääru Eesti Lastesuvekodu 1985. a. parimad laskurid ja medalite saajad: Pildil esireas vasakult: Liisa Soots, Viive Kittask, Kaia Rebane, Kiiri Sandy, Toomas Uukkivi. Teises reas Kaia Evert, Allpere, Robert Arro, Peter McConnon, Paul Jomm, Heikki Novek, Eddie Kallikorm, Raivi Uukkivi. Kolmandas reas: Toomas Saar, Erik Linask, Maja Matsoo, Taali Roonem, Märt Matsoo, Andres Puhvel, Kristjan Wallner, Markus Puhvel, Erik Luiker, Derek Even ja laskeala juhataja Endel Ruberg.

Foto: J. Säägi

Kõrgushüppe maailmarekord 2.40

MOSKVA — N. Liidu sportlased tegid epohhi-avanud kergejõustikutulemuse hüpetes. Kui varem ületati esimest korda 6 m teivashüppes, siis nüüd hüppas Kiievi kehalise kasvatuse instituudi üliõpilane Rudolf Povarnitsh esimesena kõrgust 2.40, purustades hiinlase Zhu Jianhua poolt möödunud aasta juunikuul hüpatud 2.39. Povarnitsh ületas oma eelmise parima 5,5 tolliga ja hüppas maailmarekordini otse tundmatusest. Uus maailmarekordi omanik on 23-aastane.

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $15.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

Müügil VABA EESTLASE talituses:

REHVITUD PURJEDEGA II

Sündmusi ja jutustusi mereelust

Eesti Kaubalaevastiku Juhtkonna Koondise, Toronto väljaandel, 302 lk.

HIND $8.— pluss saatekulu Kanadasse $1.—, mujale $2.—

MÜÜGIL

— 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuverk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu $1.—

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

MÜÜGIL

EESTI VANGISTATUD VABADUSVÕITLEJATE ABISTAMISKESKUSE VÄLJAANDEL ILMUNUD

LISANDUSI MÕTETE JA UUDISTE VABALE LEVIKULE EESTIS

I KÖIDE

Kogud I—VII 1978—1980, 228 lk.

Hind $20.— pluss postikulu $1.—

MÜÜGIL

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja koolivõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

Faktide ja legendide TALLINN

Ükskõik, kuidas Eestimaad ajaloo kestel on tükeldatud kubermangudeks, kreisideks või rajoonideks, Tallinn on säilitanud oma pealinna positsiooni. Ükskõik, kui tähtsaid ajaloolisi paiku leidub meie kodumaal — Tallinna ajalugu on neist kõigist sündmusrikkam. Ükskõik, kui palju erinevaid võimusid on Tallinnast valitsenud meie maad; ükskõik, kui palju erinevate rahvaste liikmeid on aegade jooksul Tallinnas elanud ja tegelenud, vana Tallinn on põhiliselt jäänud Eesti linnaks. Kui palju ja kui hästi me tunneme o m a Tallinna?

LINN ALGUSE JA LÕPUTA

Väga tuntud legend Tallinnast jutustab Ülemiste vanakesest, kes igal uue-aasta ööl ilmub Tallinna väravasse ja küsib linnavahilt: „Kas Tallinn on valmis?" Vastus peab olema eitav, vastasel korral laseb hall vanamees Ülemiste veed jooksma ja uputab linna. Tegelikult toimubki Tallinnas lakkamatu ehitamine. See on alati toimunud — kord suurema, kord vähema hooga. Lõppu ei ole ette näha. Tallinn on lõputa linn, mis kunagi valmis ei saa.

Tallinna linna algus (?) on kirjapandud Liivimaa Henrikuks nimetatud saksa munga poolt, ja linna asutamine olevat toimunud järgmiselt:

„Ka Taanimaa kuningas asus selsamal ajal (samal ajal kui sakslased Riiast) suure sõjaväega teekonnale. Temaga tulid kaasa kõrgeauline Lundi kiriku (Lund kuulus siis Taanile) Andreas, piiskop Nikolaus ning veel kolmas piiskop, kuninga kantsler, ja nende seltsis olid ka kunagi Riias ametisse pühitsetud Eestimaa piiskop Teodorich, kes oli Liivimaa kiriku alt lahkunud ja Taanimaa kuningaga ühinenud ja slaavlaste vürst Vitslav oma meestega. Need kõik tõid oma sõjaväe Revala maakonna rannikul maale ning jäid Lindanisesse paigale, mis oli varem olnud revalaste linnus. Nad lõhkusid maha vana linnuse ning hakkasid teist, uut ehitama."

See juhtus aastal 1219.

Igaüks, kes Henriku kroonikat loeb, märkab kohe, et selle koha peal, kuhu taanlased linna ehitasid, oli enne olemas üks teine linn. See ei olnud mingi väike tundmata asula, kuna see oli juba 1154 märgitud araabia geograaf Idrise maailma-kaardile nimetusega Kaleveny. Idrise informatsioon pärines slaavi allikatest, kus linna nimetati Kolõvan (Kalevan, Kalevanlinna?). Skandinaavlased hüüdsid eestlaste muinas-asulat selle asukohast tuletatud nime järgi — Lindanise (Lindanäs, Linna-ase, Linnanina, Linnaneem).

Taanlaste asutatud linnale anti nimeks Reval, kuna see asus eestlaste Rävälä maakonnas. Rahvasuus Taanilinnaks hüütud asula mugandus hiljem suupärasemaks Tallinnaks (Talinaks, Talina linnaks, Tall'naks). Kurioosne on see, et Revali nimi, mille tarvitamist me iseseisvas Eestis sakslastele pahaks panime, on siiski üks Tallinna vanemaid ja eestipärasemaid nimevorme.

KITSE KUKKUMISE LUGU

Baltisakslane Fr. Bienemann oma „Liivimaa saagaraamatus" (1897) andis naiivse seletuse Tallinna saksakeelse nime kohta:

„Tallinn olevat nime saanud ühe metskitse allakukkumisest. Kui Taani kuningas Valdemar oli maa vallutanud ja ristinud, olevat ta ühel päeval õukondlastega jahile ratsutanud. Koos paljude teiste loomadega olevat ka üks metskits üles aetud. Ilus loom meeldinud kuningale ja ta palunud selle elusalt kinni püüda. Igalt poolt piiratud ja ahistatud loom olevat Toompea kaljunõlvalt alla kukkunud ja kaela murdnud. Näidati isegi kohta, kuhu metskits olevat langenud. Selleks olnud esileulatav paekalda nurk Nunnavärava ja tõstesillaga eelvärava vahel."

Saksa „Reh-fall" (metskitse kukkumine) olevat saanud Tallinna saksakeelseks nimeks — Reval. Lapsik lugu on arvatavasti Bienemanni looming.

Eesti iseseisvuse ajal püstitati sellele kohale — Nunna värava ääres väikesele rohuväljakule kujur Jaan Koorti pronks-skulptuur, mida rahvas nimetas „Koorti kitseks".

TUHANDE-AASTANE LINN

Aaablane Idris, kelle täisnimi oli Abu Abdallah Muhammed ibn Abdallah ibn Idrisi, oli õpetatud mees oma aja kohta. Viikingikuningas Roger II, kes oli vallutanud Sitsiilia, palkas Idrisi oma õukonna teadlaseks — geograafiks. Teadusehuviline kuningas andis oma Palermo lossis Idrisile ülesandeks koostada maailma kaart. Araablane kogus selleks informatsiooni meresõitjatelt, kaupmeestelt, röövlitelt ja teistelt maailma näinud meestelt. Kaart — kui see valmis sai — kujutas endast hiigelsuuri hõbeplaate, millele oli peale kantud kogu sel ajal teada-olev maailm. Nendelt plaatidelt ja nende järgi joonistatud pärgamentidelt pärineb esimene informatsioon Tallinna kohta Kaleveny nime all. See toimus aastal 1154. Idris avaldas oma kuulsale kaardile lisaks ka selgitus-raamatu „Geografia".

Inimeste ja informatsiooni liikumine kaheksa ja poole sajandi eest ei toimunud nii hõlpsasti nagu praegu. Kui juba 12. sajandi keskpaigu Tallinn oli nii tuntud ja nimetamisväärne asula, siis pidi linn olema rajatud hoopis varem. Millal?

Arheoloogiat, mis niisugustel juhtudel ütleb oma sõna, on raske rakendada pidevalt asustatud paikades. Vanadele rajatistele on pidevalt uusi hooneid peale ehitatud. Tallinnas on n.n. „kultuurkihi" (inimeste poolt looduslikule pinnasele kuhjatud ainese) paksus kohati 15 meetrit. Selle uurimiseks on olnud väga harvu juhuseid. Aastal 1953 toimusid arheoloogilised kaevamised Tallinna raekoja platsil ja selgitasid, et seda maaala on juba 12. sajandil kasutatud mitme ala käsitööliste töökodade asukohana ja turuplatsina. Kaevamisel tuli välja puu-torudega kanalisatsiooni jäänuseid, muistne kaev ja palju esemeid — hoburaudsõlgi, vöö-osi, noatuppede jäänuseid, väärtnaetru, luust kamme ja palju keraamika-kilde. Sellest järeldatakse, et Tallinna tõeline asustamine võis toimuda juba esimese aastatuhande lõpul, kindlasti aga teise tuhande esimesel sajandil.

Tuhande-aastase Tallinna juubelit ei saa pidada. Dokumenteeritud asutamine oli 1219, s.o. 13. sajandi esimesel veerandil ja asutajaks oli Taanimaa kuningas Valdemar.

KÕLVATU TÜTAR LINNA ASUTAJA

Mattias Johann Eiseni, Christian Ed, Pabsti ja meile juba tuntud Bienemanni kaudu on talletatud legend Tallinna asutamisest:

„Ligi tuhande aasta eest elas Taanimaal kuningas, kelle poeg ja tütar hakkasid teineteist keelatud viisil armastama. Kuningas sai jaole ja otsustas tütre, keda ta pidas suuremaks süüdlaseks, Taanimaalt välja saata. Ta laskis tütre panna laeva, tüüri aga ära võtta ja siis laeva merele saata.

Tüürita laev triivis kaua merel, kuni viimaks torm laeva Eestimaa randa ajas. Tütar käskis laeva ankrud merre heita ja läks paadiga kalda äärde maad vaatama. Rannas rännates puutus talle silma Kalevi kalmuküngas. Koht oli kuningatütre meelepärast ja sinna otsustas ta linna ehitada. Kodust rohkesti kaasa võetud kulla ja hõbeda laskis ta kanda mäele oma telki. Siis kutsus ta rahvast kokku ja laskis kõigepealt endale toreda lossi, siis aga koguni väikese linna ehitada. Kes olid kõige agaramad ehitajad, nendele kinkis ta uued majad. Nii asutas ta aegamööda lossi ümber elama rohkesti inimesi, mille tõttu linn jõudsasti kasvas.

Kui isa kuulda sai tütre linna asutamisest, tahtis ta linna oma võimu alla saada. Ta saatis oma mehed tütre linna. Linnarahvas sai aga peagi aru, mis mõte võõrastel oli ja nad rookisid need minema ning jäid ise linna peremeheks. Linna hakati sestsaadik Taani linnaks hüüdma, millest rahvas hiljem Tallinna tegi."

Legend on tüüpiline selle poolest, et teadaolevatele faktidele on külge põimitud „patuga-pooleks" intriig, mida harilik kuulaja naudinguga kuulab.

Järgneb

Reportaazhireisilt kahes kääbusriigis (2)

San Marinost ja teistsuguse näoga kommunismist

Kommunismile kalduvad mu mõtted Itaalias esmakordselt päris omapärases olukorras ja seoses. Seda nimelt Hispaania Treppide (Pizza di Spagna) juures, kuhu suubuvad Rooma kõige eksklusiivsemate kaupluste tänavad — via Frattina, via Condotti. Läbilõike itaallasele on siin müüdav liiga kallis, ameeriklasest külastajale aga dollari soodsa kursi tõttu kuni 50% odavam kui kodus. Esmaspäeval avatakse ärid alles kella nelja ajal pärastlõunal, kuid juba ammu enne seda tungleb kitsail tänavail hulgaliselt inglise keelt vadistavaid turiste.

„Kus asub Gucci?" See on ameeriklaste üheks sagedamaks küsimuseks Roomas ja ehkki seda pole võõral nii kerge leida kui Foorumit või isegi kuulsat Trevi purskkaevu, on kauplus kohe pärast avamist rahvast täis ja need, kes sisse ei mahu, jäävad väljas sabasse ootama.

Just nagu kommunismimaal, tekibki siis iseenesest pentsik võrdlus, ainult et kui Nõukogude riigis tuleb sellise moodusega tihti hankida igapäevast hädavajalikku, ootavad siin inimesed järjekorda millegi ostmiseks, mida nad üldsegi ei vaja. Ainult ehk teatavast spordist, hiljem kiitlemiseks, et vaata, ma sain „Gucci" käekoti ainult 250 dollari eest, New Yorgis maksab see nelisada.

Selline muigemõte aga meenutab omakorda, et Itaalia ongi palju rohkem kommunistlik kui ükski teine suurem maa Läänes, kuigi ainult kohalike omavalitsuste tasandil. Olukorras, kus keskvalitsuses kristlik-demokraadid, kuigi tihti vaevalistes koalitsioonides, kuidagi võimul püsivad, on mitmetes suuremates linnades ohjad kommunistide käes. Ja kommunistide põliseks kantsiks on Bologna — järgmine vahepeatus teel San Marinosse. Kõnelen Vatikanis Bologna poliitikast ühe noore preestriga ja avaldan arvamust, et eks itaalia kommunism ole ikkagi teistsugune. See on eurokommunism, kommunism inimliku näoga.

„Jah, aga nad on sellegi poolest vaenulikud katoliiklusele," ütleb preester ja see näib olevat kõik, mis teda huvitab.

Muidugi — kaks peamist jõudu, katoliiklus ja kommunism, on püüdnud itaallase südant ja hinge võita, kuid kumbki pole sellega toime tulnud. Itaallane võib küll katoliiklane olla, kuid nõustub seejuures harva omaks võtma konservatiivse Vatikani suhteliselt lihasuretuslikku elukoodeksit. Itaallane võib mingi ebamäärase paremuse lootuses hääletada kommunistidele, ilma et ta hooliks suuremat selle ideoloogiast. Ja nii vaadates tundub, et kommunism Itaalias on mõneti nagu too kurikuulus Mt. Etna. Kahtlemata aktiivseim vulkaan Euroopas, aga ta laavavoolus ei ulatu ikkagi kaugemale nõlvakukülade tänavaist. Sellest ei ole karta tõelist katastroofi, kuigi vulkaane ei tea kunagi päriselt uskuda.

Bolognast San Marinosse pääsemiseks tuleb veel rongiga Riminisse sõita ja sealt siis bussiga sihtkohta.

San Marino ... 22.000 elanikku, 61 ruutkilomeetrit territooriumit ja ikkagi iseseisev vabariik. Sellele mõeldes tekib ühe väikeriigi esindajale nagu parem enesetunne, sest oleme ju tihti kuulnud Eesti kohta öeldavat, et kas tõesti vaid veidi üle miljoni elaniku. Kuidas sai selline väikerahvas üldse kunagi eksisteerida? San Marinoga mõõtes on meil põhjust end päris suurena tunda.

Aga ka San Marinos on 1975. aastast peale kommunistid võimul, täpsemalt küll kommunistide ja sotsialistide koalitsioon. Jah, see on ainus kommunistlik riik Lääne-Euroopas, ehkki see asjaolu külastajale enesest küll mingil viisil märku ei anna. Buss viib Monte Titano nimelise kaljurünka jalamile ja sealt võtan takso, et päris mäetipu lähedal olevasse Grand hotelli saada. Omapärane kommunismimaa tõepoolest. Vaatan tänavasilti, see kannab John F. Kennedy nime ja eraettevõtlus lokkab silmapaistvamalt kui olen ammu kuskil näinud. Tänavate viisi ei näe muud kui meenetepoode ja restorane. Müüakse kohalikku keraamikat, nahkesemeid, keskaegsete relvade imitatsioone. Reklaamsilte on välja pandud mitmes keeles, viina- ja veinipoodide akendel koguni soome keeles. Ja enamasti kõik kaubitsejad oskavad ladusalt saksa või inglise keelt. San Marinot külastab keskmiselt kolm miljonit välisturisti aastas ja turism annab elatist suurele osale elanikkonnast, paneb tõhusa aluse tulupostile riigieelarves. Teiseks tähtsaks tuluallikaks on kirjamarkide trükkimine filatelistidele ja alles seejärel tulevad põllupidamine ning väiketööstus. Ameerikast tulnule tunduvad siin hinnad odavatena ja ka Grandis, kohalikus kõige esinduslikumas hotellis ei küsita toa eest rohkem kui 30 dollarit, hommikueine kaasa arvatud (Roomas kaldub samast klassist ööbimine saja dollari piirides maksma).

„Disneyland ... Kas see pole nagu Disneyland!" hüüatavad ameeriklased. Ja seda see rõõmus, kuid mõõdukalt vaos hoitud tingel-tangel tõepoolest meenutab. Kuskil marsib vastu rühm sõdureid, kuid need ei kuulu kuidagi militaristlikku maailma, sest nende mundrid, pagunid ja uhkeldavad narmaspeakatted pärinevad kaugetest aegadest. Need on kaardiväelased, ainult tseremoniaalsete ülesannetega, just nagu dekoratsiooniks ajaloolistele ehitustele kitsaste, munakivisillutusega tänavate ääres. Ja vana linnamüüri taustal seisavad koguni ammukütid oma renessansiaegsetes rüüdes, küttides ei midagi muud kui võõraste tähelepanu.

San Marino varasemas ajaloos on müüdid, legendid ja kinninaelutatud faktid omavahel vaidlevas, kuid siiski sallivas kooseksistentsis. Seda peetakse üheks vanimaks iseseisvaks riigiks Euroopas ja olevat oma nime saanud Marinuse nimelise dalmaatsia kiviraiduri järgi kes aastal 301 põgenes tagakiusamise eest ja elas Monte Titano nõlvakul erakuna. Hiljem on San Marino lahkelt pelgupaika võimaldanud uuema aja Marinustele, alates Garibaldist ja lõpetades nendega, kes otsisid kaitset Mussolini meelevalla eest.

Tänapäeva San Marino on sõbralikus tollilliidus Itaaliaga, kõrgem võim kuulub iga viie aasta tagant valitavale kuuekümneliikmelisele Suurele Peanõukogule ja riigipea ülesandeid täidavad kaks kaptenregenti, kes mõlemad omavad veto õiguse ja tulevad ümbervalimisele kaks korda aastas, esimesel korral muide esimesel aprillil. Võõral on pisut raske seda operetiriiki ja selle aparatuuri täiesti tõsiselt võtta, kuid siin ta on, just nagu „päris". Tegutsevad ministeeriumid, ja diplomaatilised sidemed on San Marinol Itaalia, Prantsusmaa, Vatikani ja Shveitsiga.

Aga ikkagi ... kommunistlik maa.

See teadmine ei klapi kuidagi muljetega kokku, jätab tunde nagu oleks see kõik vaid naljajutt, millega tahetakse sind narriks teha. Hiljem on juhus kohata San Marino välisministrit ja siis ma küsingi temalt, et millest see tuleb?

„Seda ei maksa nii väga tõsiselt võtta," ütleb temagi. „Ja ärge unustage, et see on ikkagi demokraatlik kommunism. Rahvas ise valis selle. Kui nad rahule ei jää, võib järgmistel valimistel olukorda kerge vaevaga muuta."

„Ja millised on teie suhted Nõukogude Liiduga?"

„Meie püüdluseks on olla sõbralikus vahekorras kõigi rahvastega."

„Püüda ju võib, aga vaevalt annab see tänapäeva maailmas tulemusi."

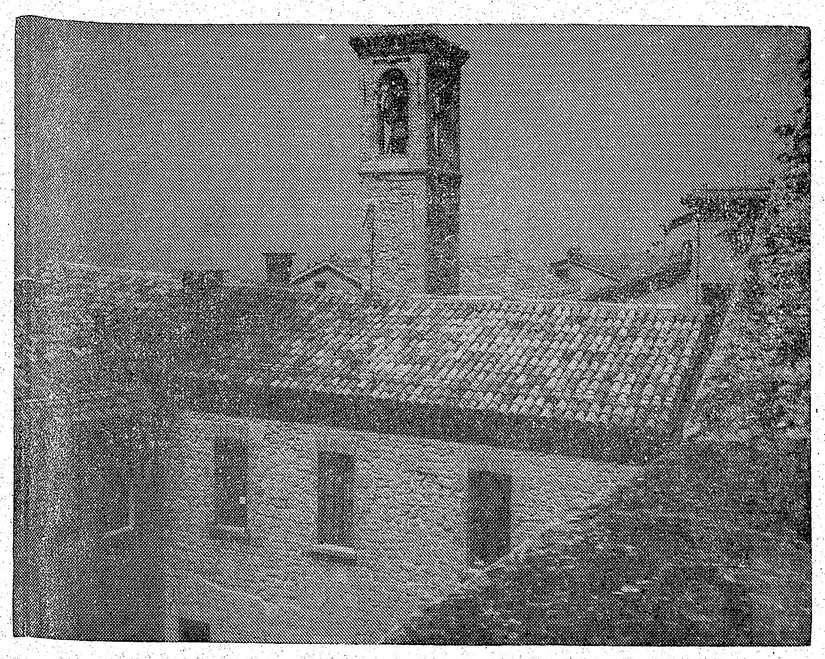

Ülal: vaade San Marino keskaegseile ehitustele: All: San Marino jätab mõneti mulje nagu avaneks Tallinna Toompealt vaade Lõuna-Eesti kuppelmaastikule. Autori fotod

„Annab küll, sellele, kes on nii väike kui meie," ütleb välisminister kavala naeratusega. Ja nüüd meenub ka kuskilt loetu, et Napoleon olevat omal ajal San Marinole tubli tüki maa-ala juurde pakkunud, millest aga sealsed ülikud kindlalt keeldusid. Targasti tegid need san-marinolased. Väiksuses peitub nende jõud, sellisena on nad ajaloo vältel eemale jäänud suurjõudude ihaldushaardest.

Kaugemale me seda juttu välisministriga enam ei arenda, sest kohtumine toimub, veiniklaasid peos, tema enda poolt Rahvusvahelise PEN Klubi delegaatidele korraldatud vastuvõtul ja PEN-i üheks põhimõtteks on hoidumine poliitikast.

Turistid jäävad harva San Marinosse kauemaks kui päevaks või paariks. Nüüd on aga kohal sadakond kirjanikku kõigist maailmakaartest ja nende konverents kestab suurema osa nädalast. Veel õhtuhämaruse saabumiselgi kaiguvad vana linna vaikuses peamiselt kirjanike jalutussammud ja iidsete tornide kohal uitlevad nende fantaasiad.

Disneylandiks suvatsevad ameeriklased nimetada San Marinot ...

Minule aga tundub nüüd järsku nagu kõnniksin vanas Tallinnas. Ainult, et mingi jõud on tõstnud selle el grecoliku omavoliga mererannast kaugemale, otse Lõuna-Eesti kuppelmaastiku keskele.

ILMAR KÜLVET
(Järgneb)

Inglismaa eestlaste 32. suvepäev

Minu ees laual on kollasekaaneline broshüür, mille esikaane servadel rahvuslik muster, illustratsiooniks rahvarõivais. tantsupaar ning kirjad: INGLISMAA EESTLASTE XXXII SUVEPÄEV, LEICESTERIS, DE MONTFORT HALL'IS. 22. JUUNIL 1985.

Jah, tänaseks on see programmivihikuke juba ajalooline dokument. Ja ikkagi — alles ta oli pääsmeks ja teejuhiks suvepäeva meeleolukal kontserdil.

Inglismaal olevat kahetuhande eestlase ümber ja seetõttu fakt, et meid suvepäevalisi kaugelt üle kuuesaja sai, oli omamoodi üllatav. Tõsi, kõneldi kaugetest külalistest, kes Austraaliast, USA-st, Kanadast, Rootsist, Saksamaalt saabunud. Meidki, pariislasi, oli pooltosinat. Ja ikkagi ei saanud meie mingit märkimisväärselt suurt gruppi moodustada. Tuleb siis nentida, et suvepäev on Inglismaa eestlaste keskel populaarne. Seda kinnitas ka Inglismaa Eestlaste Ühingu esimees H. Heinastu oma lõppsõnas, kus ta teadis kinnitada, et Inglismaal on neidki eestlasi, kes kõigist (sic!) 32 suvepäevast osa võtnud.

Nüüd siis suvepäeva kontserdi juurde, mida sobilik lausa minilaulupeoks nimetada.

Kõik algas lippude sissetoomisega. Püsti seistes tervitati meie sini-must-valget ja inglaste Union Jacki; nende kannul tulid kooride lipud. Avasõnad lausus praost A. E. Aaviksaar, kes meelde tuletas Eesti Vabariigi Võidupüha, Võnnu lahingut ja võidutulesid, mis vabariigi presidendi Konstantin Pätsi läidetud tõrvikust üle maa leegitsema lõid. Loeti ette kaugelt -- lähemalt saabunud tervitused ja lauldi ühislauluks HOIA, JUMAL, EESTIT ja siis alustasid ühendatud koorid, kellelt alustuseks Enn Võrgu ISAMAALE ja lõpetuseks Mihkel Lüdigu SÄÄL KORD KASVAB.

Naiskooridelt kuulati Miina Härma KUI SA TULED, TOO MUL LILLI ja Eduard Oja SUVEÖÖL. Meeskooride ridu ei saanud just perekaks pidada, kuid nende kõla oli üle ootuste võimas ning F. Saebelmani EESTIMAALE kostus nii, et silmi sulgedes võis lauljaid vähemalt kaks korda enamaks lugeda.

Usutavasti oli üheks peo kõrgpunktiks Inglismaa Eestlaste Segakoori TULEVIK esinemine, kes tõestas — sellel kooril on tulevikku. Ühtlasi annab see kinnitust veendumusele, et eestlaste laulutraditsioon siin maal veel kaua kestab. Muide, nagu seegi fakt, et kooride ja rahvatantsugruppide juhtide hulgas oli ootamatult palju väga noori inimesi. Viimane tõsiasi lubab suvepäevade traditsioonile meeldivat pikaajalisust ennustada.

Ja kui saabus aeg Eesti hümni laulmiseks, siis oli hinges meeldivalt ülev tunne — üks rahvuslik suurüritus on jällegi teoks saanud. Ligemale kahetunnine kontsert, kuhu peale eelmainitu veel õdede Läänemägide viiuli- ja tshellopalad ning rahvatantsud kuulusid, andis maad koosviibimisele, kus tantsu vaheaegadel kuulati veel kvartettide HELIN ja KOIT esinemist ning jätkus siia rahvatantsugi.

Peolt sai kaasa võetud veene: tublid on need Inglismaa eestlased.

Aarne Vahtra

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe lalaldase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad

üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Miljoneid merepõhjast

KEY WEST — Ameeriklane Mel Fisher oli oma perekonnaga otsinud kümme aastat hukkunud hispaania laeva „Nuestra Senora de Atocha" vrakki Kuuba ja Florida vahelisest merest. Laev läks 1622. aastal põhja suure varandusega. Nüüd nad leidsid merepõhja müdast laevavraki 60 km kaugusel Key Westist. See asub 15 meetri sügavuses. Leidja ütleb, et ta leidis vähemalt kahe miljoni dollari väärtuses kulda, hõbedat ja kalliskive. Pojad Kime ja Kane leidsid virna hõbekange, tuhandeid rahasid ja muid aardeid, mis olid uuest maailmast teel Hispaaniasse.

Vaated 20. sajandi luulele

Ivar Ivaski toimetatud internatsionaalne kirjandusajakiri World Literature Today tänavuses kevadnumbris on pearuum antud 20. sajandi luulele, nimetades seda enim vastupidavaks zhanriks.

Pärast tshehhi Nobeli laureaadi Jaroslav Seiferti tutvustamist juhatab 20. sajandi luuleaspektide analüüside rea sisse Ivar Ivask, puudutades selles ka eesti luuletajaid Ernst Ennot (1875—1934), Uku Masingut (1909—1985), kes oli tema isa sõber, ja kelle esikkogu uustrükile kirjutas Ivask omal ajal sissejuhatuse, siis Marie Underit (1883—1980) arvukate maailmakirjanduse tuntud loojanimede hulgas. Ivask ütleb, et üks teine aspekt 20. sajandi luulele, mis teenib selle fenomeeni võrdlevat uurimist on avantgarde poeetide uuestisündimine neil perioodidel, kes eksperimenteerivad keelelis-tüpograafiliste variatsioonidega.

Üldküsiva luulesäilimise kõrval on ülevaateid tänapäeva prantsuse, saksa, kreeka, itaalia, idaeuroopa, hispaania, põhjamaade ja ameerika luulest, sinna juurde ka moodsast vene luulest ja selle prohvetlikust traditsioonist. Lisaks artikleile on koostatud loetelu samas ajakirjas varem luule üle ilmunud kirjutisist, kus on autoritena nimetatud ka eestlasi Astrid Ivaskit, George Ivaskit, Ivar Ivaskit ja Alexander Aspelit. Kommentaaride all on väga huvipakkuv Pirkko Alhoniemi artikkel moodsast soome kirjandusest, mis on loodud „Kalevala" ja „Kanteletari" allikail. Loetledes mitmeid töid ütleb ta, et briljantsemat kalevalalikku eepikat on kirjutanud Paul Haavikko oma töödes „Kakskümmend ja üks" (1974) ja „Raudaeg" (1982).

1984. aastal surnud kirjanike loetelus on nimetatud eestlasist kriitik Mall Jürma, kirjanikud Erni Krusten ja Asta Willmann-Linnolt.

Soome-ugri ja baltikeelsete raamatute rubriigis retsenseerib Rimvydas Shilbajoris Ivar Ivaski ingliskeelse kogu „Oklahoma October: Selected Poems" (1958—1984), öeldes et selles on luuletusi, kus ruum ja igatsus liituvad maailmaks, kus mälestused on praegused objektid ja praegune aeg on iseenesest antiikne, meloodiline hääl surmast ja müüdist. Mida Ivask teeb hästi on aja ja vaikuse kergeim puudutus, see on küllaldane toomaks tagasi maailma, kus „Marcus Aurelius" ükskord kirjutas kadunud mõttest.

George Kurman vaatleb Jaak Jõerüüdi novelliraamatut „Meeste tantsud" (Tallinn 1984). Jõerüüt on samal ajal irooniline ja humoorikas, kuid on ka igapäevane realist, erinevate „piiriolukordade" stiliseerija, mitteusaldav jutustajana, satiirik ja valmis mitmeks muuks. Ta on liiga andekas, olemaks puhalik, tõsine, olemaks naljakas, liiga tark, olemaks ainult tõsine, tal on palju millega võib meid üllatada.

Kolmandaks on Ilse Lehiste vaadelnud Raimond Kolki luulekogumikku „Võõral maal kirjutatud laulud" (Lund 1984) öeldes, et Kolki luule on tugevam ja parim kui ta kirjeldab oma lapsepõlve Eestit, mis nähtud eksiilist üle Läänemere. Murdeluule intiimsus on aste-astmelt asendatud kaugema, eralduva atitüüdiga.

Victor Terras vatleb Lazar Fleishmani raamatut Boris Pasternakist.

Toimetajat tuleb õnnitleda meeldiva tüpograafilise uuenduse eest, asetades mõne retsensiooni juurde vaadeldava raamatu kaanekujunduse, tuues sellega kolmanda elemendi raamatu kritiseerimisele; on ju kaanejoonisel küllaltki oluline osa.

HO

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 20. augustil 1985 — Tuesday, August 20. 1985

Hinnatõusud põhjustavad rahutusi Iisraelis

JERUUSALEMM — Iisraeli valitsus teatas nädalalõpul kuni 75-protsendilisest hinnatõusust riigi majanduslikus inflatsioonisõjas. Liiter bensiini tõusis 27 prots. — $1.24-le, leiva hind 75 prots., munad ja piim 65 prots., toiduõli ja margariin 60 prots. Peaminister Shimon Peres otsis toetust valitsusliikmeilt uue majandusprogrammi vastuvõtmiseks vähendamaks inflatsiooni, mis tänavu on kuni 300 prots. Valitsuse plaanis on veel raha devalveerimine 7,5 prots. võrra ja valitsuse kulutuste vähendamine, mis toob kaasa 9000 riigiteenistuja vallandamise.

Need ranged abinõud inflatsiooni piiramiseks on elanikkonnas põhjustanud tõsiseid rahutusi, põletamisi ja akende sisse loopimisi.

89-ndat korda abielus

NEW DELHI (Reuter) — Üks rikas maaomanik India idapoolsest osariigist Orissa abiellus hiljuti oma 89-nda naisega, teatas India teadeteagentuur Press Trust of India. Teates öeldakse, et 61-aastane Udaynath Dakhinray otsustas praktiseerida mitmenaisepidamist pärast seda, kui ta esimene naine hülgas teda 36 aastat tagasi, kaks nädalat pärast pulmi. Dakhinray ütles, et 88-st naisest, kellega ta on vahepeal abiellunud traditsionaalsete India kommete kohaselt, on ainult viis talle truuks jäänud — 57 elukaaslast kas lahkusid või lahutasid ennast temast ja 26 on surnud.

N. Liidu emigrandid võtsid spioneerimise omaks

LOS ANGELES — N. Liidu emigrandid Svetlana ja Nikolai Ogorodnikov olid kohtus, olles süüalused spioneerimises N. Liidu kasuks ja tunnistasid end üllatuslikult süüdi. Ogorodnikovid olid kohtus koos FBI agendi Richard Milleriga, kellelt saadi salajasi andmeid N. Liitu saatmiseks. Nad võtsid süü omaks kergema karistuse saamiseks.

Vägistamiste arv Hiinas tõuseb

PEKING — Valitsus on avaldanud raamatukese juhtnööridega naistele, kuidas võidelda vägistajate vastu. See väljendab võimude murelikkust taolise kuritegevuse levimise pärast Hiinas. Juhtnöörid soovitavad naistel liikuda gruppides pimedail tänavail ja parkides ning avaldada ründajaile füüsilist vastupanu. Viimane seisukoht on vastuolus lääne-maailma kriminaalpsühholoogide seisukohaga, kes soovitavad alistumist, kuna vastuhakk suurendavat võimalust, et vägistaja muutub elukardetavaks.

Kirikuõpetaja pattulangemine

Rootsis Skanes on üks kirikuõpetaja pattu langenud, nagu seisis rootsi ajalehtedes. Ta varastas oma kiriku hõbeda ja ajas selle varaste kaela, et kogudus kahju ei kannataks ja kinnitusselts asjad välja maksaks. Ta oli ometi südametunnistusega inimene. Hõbeda müüs ta mustalt, sest kroonu pastoripalk ei ole suurt kiita ja pealegi võetakse suur osa maksudeks. Kuid õpetaja müüs ka asju, mis polnud kirikust, vaid ühest suvilast, mis „salapäraselt" maha põles. Rootsi kannatlikul politseil oli siis lõppenud kannatus otsa ja ta läks pastornati, kus kogu asja krooniks podises viinapõletamise aparaat. Politsei brutaalne vahelesegamine oli niisuguseks shokiks, et õpe taja paugupealt jäi haigeks. Nii haigeks, et tohter ei luba teda nädalaid üle kuulata ja kirikus on kantsel tühi. Reformeeritud kirikus ei ole võimalik patust vabastamist osta, isegi mitte kirikuhõbedaga. Nüüd peab asja lahendama kohus.

Kalev Estienne tütarlapsed Kanada peaministri Brian Mulroney ümber Roy Thomson Hall'is korraldatud Roland Micheneri austusõhtul.

Kalev Estienne uue tegevushooaja lävel

Suur nõudmine moodsa võimlemisse järele: igal nädalal paar esinemist

Kalev Estienne juht Evelyn Koop ütleb, et möödunud tegevusaastat tuleb pidada õnnestunuks, võistlusvõimlejad tegid hästi, eriti grupivõimlemises, kus uuteks lootusteks on Tamara Tambre, Lisa Bayko jt. Kokku saadi hõbemedal noorte (alla 14-aastaste) ja teismeliste (üle 14-aastaste) kategoorias. Kanada rahvuslikel (Canadian National) võistlustel saavutati kolmas koht. Kõigil võistlustel oli aasta „saak" 18 medalit.

Siia on jõutud. Evelyn Koop läheb tagasi Kanada moodsa rütmilise võimlemise algaastate juurde, kui tal oli Ontario valitsuse juures moodsa võimlemise arengudirektori koht ja ülesandeks treeninguklubide asutamine ning võistluste korraldamine, et noortesse sisendada püüdluse vaimu. Selle tööarengu süsteemi kujundamisega ta töötas kuni võistlusvõimlemise juures leidus moment edutamiseks.

Kuna Euroopas oli sel ajal juba mitu maailma parimat moodsa rütmilise spordialaga riiki, siis tõi ta siia bulgaarlanna Liliana Dimitrova,

kel nüüd on Arabesque Klubi ja on täisajaline moodsa rütmilise võimlemise õpetaja Seneca College'is.

Kuna seal on õpilasist otse professionaalne grupp, siis on nad ka Kanada võistlustel suutnud tähelepanu äratada.

Evelyn Koop on omamoodi maailmarändur. Alati on ta kusagilt tulnud ja kusagile minemas. Nüüd on ta minemas New Brunswicki moodsa võistlusvõimlemise valikvõistlusele, kus valitakse Kanada esindajad oktoobris Hispaanias toimuvale maailmameistrivõistlusile, kus ta on Kanada peakohtunikuks. Valikuvõistlused toimuvad nädal aega, et leida 13 parimat võistlejat. Nüüd on moodsal võistlusvõimlemisel hea koht Sport Canada juures, kuna see on olümpiamängude spordiala ja Lori Fung on ju esimene olümpiakulla võitja.

Ta ütleb, et Kanada moodsa võistlusvõimlemise tase on hea.

Kui maikuul olid võistlused Prantsusmaal, tuli 82-st võimlejast kolm kanada tütarlast finaali

Bulgaarias jõudsid tänavu 2 finaali. Sellistel võistlustel on tavaliselt neli rutiini vaheldumisi.

E. Koop selgitab, et selle spordiala tehniline külg muutub iga paari kuu jooksul. Kiiresti kasvav sport lindi ja hüppenööri kasutamisel on saanud eeskuju lasso kasutamisest. Eriti kiiresti uuenevad rutiinid Euroopas. Selletõttu Euroopasse kohtunikuna minnes võtab ta koos treeneriga ka võimlejad kaasa, et nad seal ise näeksid mida tänapäeval sel spordialal tehakse.

Moodne võimlemine on kaugenenud balletist ja muust tantsust. Küll kasutatakse Kalev Estiennes balletiliigutusi jalgade tööks, akrobaatilisist elementidest on lubatud vaid kolm võtet, kuid sisemiseks treeninguks on tants lubatud.

Selle kõrval on tulnud Kanadas võimlemisvõtteid, tõstmine, kandmine, tõukamised, et võimlejas ka füüsilist tugevust arendada.

Kuid rääkides võistlusvõimlemisest ütleb Evelyn Koop, et peale võistlusvõimlemise on veel rütmilise võimlemise haru, kus Idla kooli põhilised omadused on alles, tantsulised elemendid olemas, kuid dzhässelemendid on kadunud. Kui võrrelda aastakümnete jooksul rütmilise võimlemise arengut, siis on üheks iseloomujooneks selle kiiremaks muutumine. Ilda kool on selle kõrval aeglaseks jäänud. Kuna rütmiline võimlemine on seotud muusikaga, siis on kasutusele võetud kiiremat muusikat milleks kasutatakse helilinti.

Kalev Estienne avab uued keskused rütmiliseks võimlemiseks Mississaugas, Toronto Beaches ja Markhamis. Six Mile Lakes'is olid kolmepäevased treeneripäevad, kus arutleti muudatuste üle spordis. Koos olid 12 võimlemisõpetajat.

Nüüd ongi käsil ettevalmistumine uueks hooajaks ja laiendatud tegevusega. Jätkuvad laste ja noorte ning vanemate (üle 14-aastaste) teismeliste grupid.

Peale nende on veel väikelaste ettevalmistamine, et leida varakult milliseks spordiks laps on sobiv. Registreerimisega alustatakse juba 9. septembril.

Tulevikuplaanis on grupi laste ettevalmistamine võistlusvõimlemise alal 1988. a. olümpiamängudeks. Sinna kuulub 6 last. Need viiakse Euroopasse sealse võimlemisega tutvuma. Ka sõidab Anu Randlepp-Ewen 21. augustil Brasiiliasse reisile võimlemise alal kogemuste vahetamiseks kaasas üheksa tüdrukut, kellega esinetakse kolmes suuremas linnas.

Nii ongi Kalev Estienne tegevus kahepalgeline. Noor, kes alustab moodsas võimlemises ei pea olema võistleja, sest rütmiline võimlemine annab esinemisvõimlejaks arenemise võimalused.

Nii ongi sel alal Kalev Estienne tütarlapsed olnud eriti aktiivsed, igal nädalal on olnud 2—3 esinemist;

augustis juba paaril korral Ontario Place'is, Masters Games avamisel, ette on nähtud esinemised CNE'l. Suurem ja laialdasemat tähelepanu saavutati esinemisega Floridas veebruarikuul.

Hiljuti vääristati Ontario Rütmilise võimlemise föderatsiooni poolt parimaid rütmilise võimlemise treenereid. Kalev Estiennest sai tänavu selle tähelepanu osaliseks Anu Randlepp-Ewen. Varem on selle tunnustuse Heli Oder. Kati Tihane oli tänavu Massachusetts'is spordilaagris moodsa rütmilise võimlemise treeneriks. Ta oli ka omal ajal üks parimaid tehnilisi võimlejaid moodsas võimlemises kogu Kanadas. Igaaastaseks tunnustuse andmiseks esitab iga klubi omapoolse kandidaadi.

Kalev Estiennes oli möödunud hooajal siiski 130 eesti võimlejat, üks kolmandik koguarvust

ja seda rahvuslikku joont püüab Evelyn Koop iga hinna eest säilitada Kanadas,

kus tihti kiputakse unustama, kes selle spordiharu siia tõid ning on üleriigiliseks populaarseks spordiks arendanud.

H.

Mädanenud vilja nälgivaile

ADDIS ABEBA — Kõrgem Etioopia abistamisasutuse ametnik süüdistas USA'd, et see plaanitsevat saata mädanenud toitu tema nälgivaile kaasmaalasile. Mais, mis on ettenähtud edasi saatmiseks Keenia sadamast Mombasast, on osa 40000 tonnist viljaabist, mis liikati tagasi Keenia poolt. Etioopia nõuab tõendit viljaseisundi üle enne kui see saadetakse teele Etioopiasse. Juba varem keelas Etioopia sajal Keenia autojuhil Etioopiasse tuleku, et sealt üüritud veokitega vilja laiali vedada.

wintario

15. augustil peetud Wintario loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. C147323, $100.000 võitsid — B487233, A158735, C800541, $10.000 — 856996, 805815, $1000 — 79072, $100 — 8942, $50 segamini numbrid — 745197, $10 — 186, tasuta-piletiraamatu — 01 ja nädala müstilise preemiavõidu AMC Eagle Wagon nr. 329179.

Sündmuste kalender

17.—24. augustini Metsaülikool '85.

24., 25. augustil Põhja-Ameerika Eesti Sõjameeste Suvepäevad Seedriorul.

Kanada suurnäitus avati

Möödunud nädalal algas Toronto suurnäitus Canadian National Exhibition: See on tavaliselt märgiks, et suvi on möödumas ja koolid selle lõpul algamas. Tänavu loodetakse, et seekord on jälle osavõtjate arv suurenenud eelmise aasta tagasimineku asemel.

Kuigi nimes on säilinud sõna „exhibition" — näitus, on näituse mõistele lähedast selles väga vähe. Aastatega on kõik näituselikud osad sellest lahkunud ja muutunud iseseisvaiks näitusteks. Järele on jäänud suur massi kokkutoov tingel-tangel, kus on kõigile midagi kergemat vaatamiseks ja tegemiseks, pealegi kui näituse piirkonda kuulub sel ajal ka Ontario Place oma programmidega.

Näituseeelseil päevil toimus suur rongkäik linnas, järgnevad päevad on kõik mingi peateemaga seotud, mis rõhutavad üht osa Kanada elust.

Tänavu on jälle mitmekultuuri päev rohkete sellekohaste esinemistega, kus eestlastest on teada, et Kalev Estienne võimlejad esinevad ja „Estonia" koor laulab."

Eestlaste osa näib näituselt kadunud. Aastaid tagasi hoolitses Walter Koppel väikese maitseka väljapaneku eest. Nüüd on Eesti nimi veel vaid N. Liidu raamatute väljapaneku juures teatega, et selle all oleval riiulil on müügil kitsas valik eestikeelseid raamatuid.

Muus osas on internatsionaalne paviljon ainult suur laadaplats, kus ülekaalukalt on esindatud Ida-Aasia riigid Hiina, India, jt.

Nende vahel on isegi laadamiljöös odav ja armetu N. Liidu teine väljapanek väikeste keraamiliste loomadega ja mänguasjadega.

Samal ajal nõuab N. Liit, et Kanada peaks temalt rohkem kaupa ostma vastukaaluks suurele viljaostule. Kui sel suurriigi midagi muud ei ole eksporteerida, siis Kanada ei saa kuidagi nende soovi rahuldada. Sellele kaubale pole siin ostjat.

Näitus jääb avatuks 2. septembrini. Selle ajani on võimalik tutvuda rikkalike valitsuse väljapanekuga, käsitööde paviljoni, moenäitustega ja lugematute muude sündmustega, mille üle on karnevalilik lärm, sest meelelahutuslik osa on tänavu veelgi laiemaks saanud, igasuguseid lõbustusvahendeid on täis endine parkimisplats ja muud vabad kohad. Elav osavõtt juba esimestest päevadest näitus, et rahvale meeldib selline laat, sagimine rahva hulgas ja kõiki ümbritsev müra.

Neeme Järvi suvepuhkusel

Paljuke tal seda puhkust on, osutub raskeks mõistatada. Heinakuu algul ta saabus ja juba lõikuskuu esimestel päevadel pidi olema Edinburgh'is juhatamaks sealsel festivalil Shoti Rahvusliikku Sümfooniaorkestrit. Ja eks igale tööle eelne ettevalmistus! Pealegi on tal pureda selline pähkel kui Mussorgski „Hovanshtshina"' lahtimõtestamine sügiseks Metropolitani suurlavastuseks.

Lühikõnelusest maestroga ei jätkunud tema lähimineviku läbi sõelumiseks. Ja tulevikustki polnud mahti palju pajatada. Küll seletas ta innukalt oma Tubina muusika salvestusist. Eriline heameelega mainis ta hiljuti Toronto eestlaskonnalt saadud rahalist panust. Sellega võimaldus tal erakordselt salvestada Bambergi heatasemelise Sümfooniaorkestriga Tubina Viienda sümfoonia ja süüdi balletist „Kratt". Ka kõneles ta vaimustusega Tubina „Reekviemi langenud sõduritele" (sõnad Visnapuu ja Under) ja „Ave Maria" helilindistamisest Lundi ülikooli meeskoori ja tuntud solistidega. Heliplaadi ilmumist on oodata 1986. a. mais.

Suurimaks uudiseks on aga järjekordse heliplaadi ilmumine üsna peatselt. Nimelt on lõplikult valmis heliplaat, mis sisaldab Esimese viiulikontserdi, „Piduliku prelüüdi" ja „Süüdi eesti tantsuviisidest" viiulile ja orkestrile. Aga see pole veel kõik. Hiljutist salvestust on leidnud ka Teine (Legendaarne) ja Kuues Sümfoonia. Sedapuhku Rootsi Raadio Sümfooniaorkestriga.

Heliplaadi-ajakiri „Fanfare" mai—juuni number teatab samuti Glazunovi Esimese, Viienda ja Kaheksanda sümfoonia ilmumist, millised on Järvil valminud Baieri Raadio Sümfooniaorkestriga. Maestro ise mainib möödaminnes, et ta on lõpetanud Shoti Rahvusliku Sümfooniaorkestriga Prokofjevi heliloomingu sissemängimise. Seoses viimati mainitud salvestustega on juba ilmunud ka arvustusi. Täheldatav on kirjutis „San Francisco Examiner'i" 2. juuni numbris, klassikaliste heliplaatide ülevaates, öeldes:

„Tulemuseks on senini parim heliplaat Prokofjevi kõige imponeerivamast sümfooniast, oivaliselt mängitud ja salvestatud. Isegi Ormandy vana Philadelpiha heliplaat libiseb nüüd teisele kohale . . ."

Jääme ootama oma maestro järjekordseid vallutusi muusika-maailmas.

K.T.

Süüria abi Amali miilitsale

BEIRUT — Süüria andis Liibanoni Amali miilitsale nende esimesed soomusrelvad — 50 N. Liidus valmistatud T-54 lahingutanki. Kink, mida valitsuse andmeil kasutatakse shiite muhameedlaste poolt võitluseks palestiinlaste vastu, tegi silmapilkselt 6000-mehelise Amali üksuse Liibanoni tugevaimaks sõjaliseks üksuseks.

Senine raskeim relv oli olnud Nabib Berri miilitsal mitmeraketi alused, raketipropelleriga granaadid ja kuulipildujad. Walid Jumblatti druuside miilits oli seni tugevaim muhamedi jõud Liibanonis, kel on umbes 30 T-55 tanki, mis samuti saadud Süüriast.

Vananenud T-54 tankide saabumine Süüriasse oli dramaatiline pilt.

Mõnel neist lehvisid roheline-must-punane Amali lipp

kui nad liikusid Beiuti lääneossa Süüria armee transport-aluseil.

Amal on suurim shiite miilitsaüksusist ja võitles möödunud mai- ja juunikuul viis nädalat palestiina geriljaüksuste hävitamiseks, kes tahavad ülesehitada oma Liibanoni baasi, mille nad kaotasid, kui nad aeti Liibanonist välja 1982. aastal Iisraeli invasiooni ajal.

Süüria, Amali peamine toetaja ja relvadega varustaja, tahab purustada palestiina üksused, mis on lojaalsed Yasser Arafatile, Palestiina Vabastamise Organisatsiooni PLO juhile.

Süüria president Hafez, kes on saanud Liibanoni peamiseks sõjaliseks toetajaks, on aga vastu Arafati ja Jordaania kuninga Husseini ühisele algatusele rahuläbirääkimiste algatamiseks Iisraeliga.

Enamus tanke asetati positsioonidele Bourj el-Barojneh palestiinlaste põgenikelaagri juurde shiite poolt domineeritud Beiruti lõunapoolsesse eeslinna.